

Savunmanın Tanıklığında Bir Adli Yıl

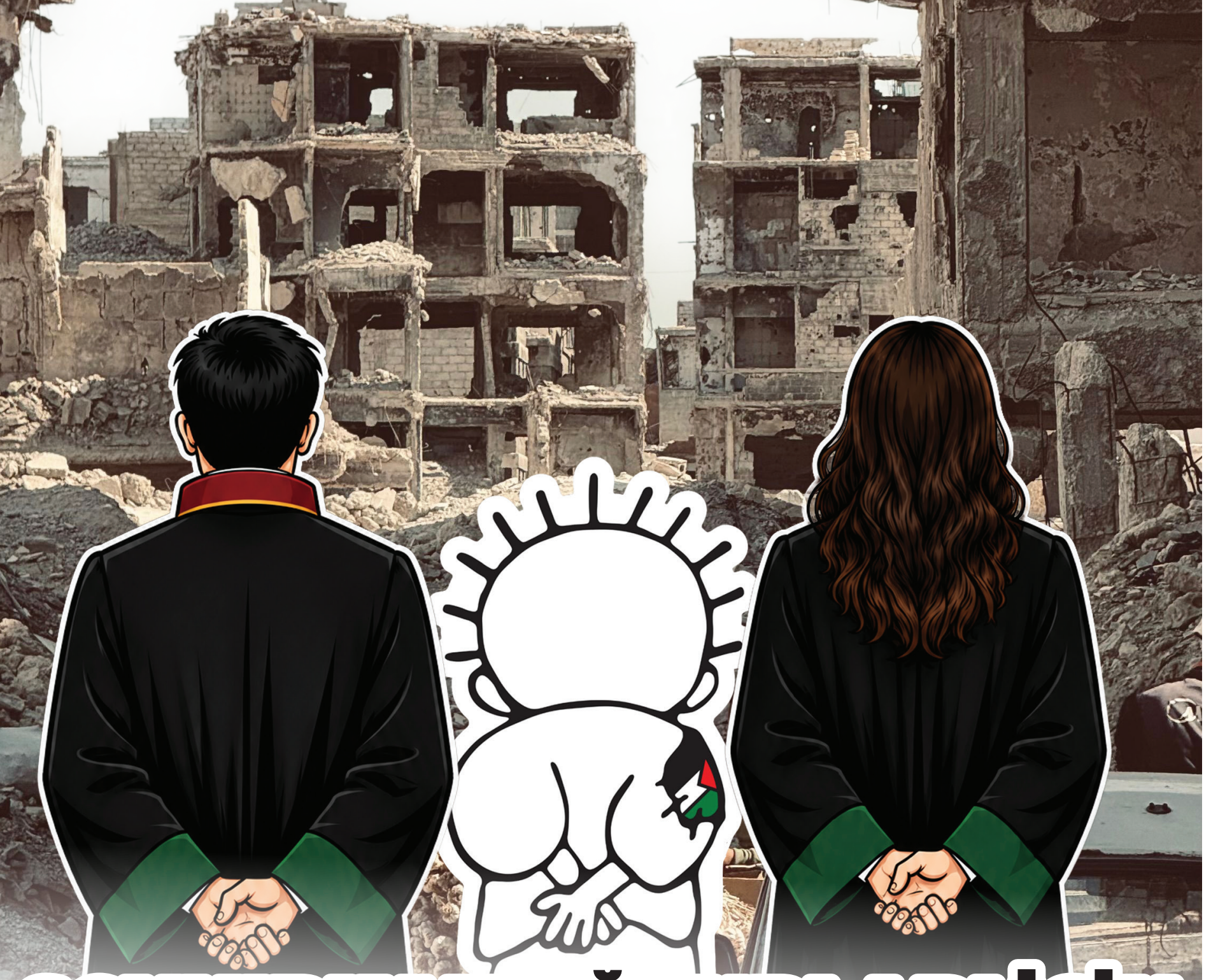
gazete & Baro

Temmuz-Ağustos 2026
Sayı: 9

Toplumun ve siyasetin yargı eliyle kuşatılmaya ve tanzim edilmeye, muhaliflerin ve itiraz edenlerin cezalandırmayla ve/veya itibarsızlaştırmayla, siyasal iktidardan taraf olanların ise ödül ile terbiye edilmeye, hizaya çekilmeye ve hizada tutulmaya çalışıldığı, “havuç ve sopa” mekanizmasının el ele yürüdüğü topyekûn bir saldırı ile karşı karşıyayız.

İstanbul Barosu tüm bu yaşananların tanığıdır; tanıklığını kayda geçirmekte ve kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Ama yalnızca tanığı değildir. Savunma kurumunun örgütü ve demokratik toplumsal muhalefetin bir parçası olarak demokrasiye, hukuk devletine, laikliğe, temel hak ve özgürlüklere karşı tehdit olan bu saldırıların aynı zamanda karşısındadır.

SOYKIRIM MAĞDURLARI İÇİN ADALET ÇAĞRISI

Avukatlar tarafından imzaya açılan metinde, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu hakkında verdiği yakalama kararının ve İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kırmızı bülten sürecine ilişkin ara kararının etkin bir biçimde uygulanması ve ayırım gözetilmeksizin tüm soykırım mağdurları için adalet çağrısı yapıldı.

Zor zamanların
avukatları

>> sayfa 4-12

Dubai model finans mahkemeleri
ve İstanbul

>> sayfa 8

"Bir ceza yargılaması nasıl yapıl(a)maz"
dersi Silivrideydi

>> sayfa 2

Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU

SAVUNMAYA SALDIRI-2: ÇÖZÜM YOLLARI

Önceki sayıda, 'Savunmaya saldırı-1: Nedenler' başlıklarını hatırlayalım: Demokratik meşruluk sorgulaması, “*Ya hep ya hiç!*” kurgusu, baroları bölmek ve parçalamak, savunmayı itibarsızlaştırma, sav'ın savunma'ya saldırısı, kamusal kavramında aşınma, hukuk dışı alana kayış, şiddet dili ve silahlanma, toplumsal yoksullaşma ve savunma, siyasal sorumluluk yokluğu ve hedef gösterme.

Nedenler, saldırıları önlemek için izlenmesi gereken yol ve yöntemler hakkında da fikir veriyor. Bunları da başlıklar halinde sıralamak, sorunun çok yönlü özelliğinden hareketle sistematik düşünce bakımından yerinde olur.

1- Kamu kurumu ve hizmeti: Baroların kamu kurumu niteliği ve avukatların yerine getirdikleri görevin bir kamu hizmeti olduğu sürekli vurgulanmalı ve **işlenmelidir**.

2- Normatif düzlem: Avukatlık Mesleğinin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin TBMM tarafından onaylanması, ivedilik taşıyan bir sorundur. Avukatlık Kanunu gözden geçirilerek, avukatları hedef gösterme suçu açıkça öngörülmesi; savunma mesleğini icra güvenceleri açıkça konmalıdır. Adli kolluk çerçevesinde haciz ve keşif işlemleri için kurumsal güvenceler öngörülmalıdır. Hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı yasası çıkarılarak, yargılama sürecinde sav+savunma+hüküm üçlüsündeki yükümlülükler açıkça sıralanmalıdır.

3- Kurumsal düzlem: Adli kolluk, on yıllardır gündemde olduğu halde kurul(a)madı. Oysa var olan polis teşkilatı, önleyici kolluk özelliği ile suç işlendikten sonra adli kolluk hizmetleri bakımından yetersiz kalmakta; bu da, hem adil yargılanma hakkı ön gereklerini ortadan kaldırmakta, hem de avukatları hedef haline getirmektedir. Adli kolluk örgütünün kurulması, HMGS sınavının yarattığı ve yaratması muhtemel “*hukuk diplomalı işsizler*” sorununun çözümüne de katkıda bulunabilir. Avrupa Devletlerinde olduğu gibi hukuk fakültesi mezunlarının adli kollukta istihdamı önem taşımaktadır.

4- Çifte haysiyet: Haysiyet, sav+savunma+hüküm bileşenlerini eşitleyen başlıca ölçüttür. Avukat, savcı ve yargıcın haysiyet eşitliği, hukuk devletinin gereğidir. Sosyal devlet gereklerinin savunmaya yönlendirilmesi ise, “*avukat haysiyetine uygun yaşam*”dan söz etmemize olanak sağlar. Stajyerlik ve avukatlıkta ilk beş yıl da, sosyal devlet öncelikleri arasında yer almalıdır.

5- Savunma ayrıcalıkları farkındalığı: Yargılama sürecinin eşit bileşeni olarak savunma, demokratik, çevresel ve toplumsal adaletin de bekçisidir. Bu bakımdan avukatın görevi duruşma salonları ile sınırlı değildir. Yargılama sürecindeki ayrıcalıkları, normatif bakımdan anayasal ve hukuk düzeni bütününe kucaklamaları, zaman bakımından dava süreci bütününde yer almaları, mekân olarak da aynı zaman diliminde sınır tanımayan yetki esnekliği, savunmayı, sav ve hüküm karşısında ayrıcalıklı kılar. Dahası, savunma, Anayasa madde 138'e göre, “*hukukun keşfi*” sürecinde kilit bir işleve sahiptir. Bu bakımdan, Fransa Baro çevrelerinde kullanılan “*Les bons avocats font les bons juges*” (iyi avukatlar iyi hakimler yaratır) deyişi pek gerçekçidir.

6- Çifte saygınlık farkındalığı: Savunmanın saygınlığı, iç saygınlık ve dış saygınlık kavramlarının anlamlandırılması ölçüsünde sağlanabilir. İç saygınlık için hukuk ortak dili, hukukçu ortak davranışı ve dayanışması öne çıkar. Dış saygınlık ise, avukatların hedef gösterilmesine karşı, başta diğer Yargı bileşenleri gelmek üzere, Yasama ve Yürütme organlarına, bütün iktidar odaklarına karşı ortak tavır konulmasını gerekli kılar.

7- Savunma dayanışması: Avukatlar arasında 'fikir/dayanışma/eylem' üçlüsünde dayanışma halkaları, bireysel/birlikte ve kurumsal (Baro) olarak, yerel/ulusal ve uluslararası örülmeli ve pekiştirilmelidir.

8- Hukukçu ortak paydasını pekiştirmek: Siyasal farklılıklar ancak ortak hukuk normunda koruma görür ve sürdürülebilir. Hukuk ortak paydası, demokratik çeşitlilik için olduğu denli, demografik ve biyolojik çeşitliliğin de güvencesidir. Hukuk, 'özgürlük/eşitlik/adalet' ülküsünde toplum üyelerini birleştiren ve koruyan normlar bütünüdür.

9- Şiddet ve silah karşıtlığı: Şiddete ve her türlü silahlanmaya karşı ortak söylem ve eylem geliştirmek, yalnızca savunmaya yönelik saldırıların azalması değil, her türlü şiddet ve zor kullanmanın da azalmasına katkı sağlar.

10- Kamusal bilincini geliştirmek: Kamusal bilinci, eşit özgürlük anlayışına ve insan haklarının ilerletilmesine katkıda bulunur. Savunma, “*kamu*” sözcüğünün hemen bütün türevlerinin, devlete ve topluma dönük yönlerinin merkezinde yer alır. Bu bakımdan savunma, kamusal gelişmesine katkıda bulunmaya en elverişli meslektir; bunun gereklerini yerine getirebildiği ölçüde kendisine yönelik tehdit ve tehlikeleri de en aza indirebilir.

“BİR CEZA YARGILAMASI NASIL YAPIL(A)MAZ?” DERSİ SİLİVRİ'DEYDİ

İstanbul Barosu Staj Eğitim Merkezi (SEM) Yürütme Kurulunun “*Ceza Yargılaması Pratiği*” başlığıyla yaptığı çağrı üzerine stajyer avukatlar bir ceza davası duruşmasını yerinde izleyebilmek amacıyla Silivri Marmara Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesindeki duruşma salonundaydılar.

SEM Yürütme Kurulu; hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve adil yargılanma hakkı bakımından önemli bir yeri olan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve belediye yöneticilerinin yargılandığı davanın yerinde izlenmesi ve yalnızca bir davayı izlemek değil özellikle ceza yargılamasının işleyişinin, savunmanın duruşma salonundaki yerinin, avukatlık pratiğini ve savunmanın yargılamadaki rolünün yerinde deneyimlenebilmesi için stajyer avukatlara duruşmaya katılım çağrısı yapmıştı.

STAJYER AVUKATLARIN DURUŞMA SALONUNA GİRİŞİ ENGELLENDİ

Günün ilk dersi daha duruşma başlamanın beklenmedik bir konu ile başladı. Mahkeme heyeti, stajyer avukatların salona alınmaması yönünde karar verdi.

Duruşmaların aleniyeti ilkesi, *istisnalar dışında*, yargılamanın kamuya açık yürütülmesi şeklindedir; isteyen her yurttaş duruşmaları izleyebilir. Üstelik, Avukatlık Kanunundan kaynaklanan haklara da ayrıca sahip stajyer avukatların duruşmayı izlemesinin engellenmeye çalışılmasının keyfi ve hukuksuz olduğu tartışmasızdı.

Fakat burada bitmedi.

İtirazlar yükseldi. Avukatlar kararın dayanağını sorguladı, ısrar etti, vazgeçemedi.

Bir “*Ceza yargılaması pratiği*” olarak planlanan ders stajyer avukatların gözleri önünde kısa bir süre içinde savunmanın yalnızca kürsüdeki beyanlardan ibaret olmadığı, duruşma salonu dışında gerektiğinde verilen mücadelenin de bu savunma mücadelesinin bir parçası olduğu ve “*ceza yargılaması nasıl yapıl(a)maz ve yapılmamalı*” deneyimine dönüştü.

MESLEKİ DAYANIŞMA TÜM KAPILARI AÇIYOR

Nihayetinde stajyer avukatlar duruşma salonuna alındılar.

Stajyerlerin adliyedeki bu dersinin en önemli kazanımı belki de buydu.

Bazen bir duruşmada öğrenilen en değerli bilgi, avukatın hukuka aykırı bir uygulama karşısında nasıl durduğu ve yargılama içerisindeki işlevidir.

Stajyer avukatlar Silivri'de yalnızca hukuk tarihi açısından önemli bir ceza davasını izlemekle kalmadılar. Bir mahkeme salonunda nasıl hak arandığını, hukuka aykırı bir işleme karşı nasıl itiraz edildiğini ve bir meslektaş karşı yapılan hak ihalinde tüm meslektaşların nasıl bir araya gelerek mesleki dayanışmayı büyüttüklerini de deneyimlediler.

Planlanan ders bir ceza davası duruşmasının izlenmesiydi.

Program dışı eklenen ders ise savunmanın direnci oldu.

Sahibi

İstanbul Barosu adına Baro Başkanı
Av. Prof. Dr. İbrahim Özden Kaboğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ezgi Şahin Yalvarıcı

Yayından Sorumlu Yönetim Kurulu üyeleri
Av. Ahmet Ergin
Av. Ekim Bilen Selimoğlu

Yayın Yönetmeni
Av. Ata Yazıcıoğlu

Yayına Hazırlayanlar
Av. Büşra Altunoluk, Av. Demet Yürük Yeniocak,
Av. Deniz Yazgan, Av. Güray Dağ, Av. İlke Çandırbay,
Av. Mustafa Söğütü, Av. Yeşinil Yeşilyurt

Tasarım
İstanbul Barosu Görsel İletişim Tasarım Birimi

Fotoğraf
Av. Mustafa Söğütü, Sezer Bozkuş, Yasin Eminoğlu, Açık

Kaynak

Yönetim Yeri
İstiklal Cad. Orhan Adli Apaydın Sk. No: 2 Beyoğlu İstanbul
Tel: 0212 393 07 00 (PBX) Fax: 0212 293 89 60
www.istanbulbarosu.org.tr baro@istanbulbarosu.org.tr

Baskı

Ege Reklam Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Ege Plaza, Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No:4 Ataşehir İstanbul
TEL: 0216 470 44 70 www.egebasim.com.tr
Matbaa Sertifika No: 45604 ISSN: 1304-9488
İSTANBUL BAROSU BÜLTENİ EKİDİR.
Temmuz-Ağustos 2026
Görüş, öneri ve eleştirileriniz için bize yazabilirsiniz.
gazetebaro@istanbulbarosu.org.tr
İstanbul Barosu Aylık Bülteni'nde yayınlanan yazıların tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek kısmi alıntı yapılabilir. Yazıların sorumluluğu yazarlara, ilan sorumluluğu ilan verene aittir.

SAVUNMANIN TANIKLIĞINDA BİR ADLİ YIL

2025-2026 Adli Yılı'na ilişkin İstanbul Barosu tarafından hazırlanan raporlar kamuoyuyla paylaşıldı. Baro Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu, savunma hakkına yönelik müdahalelerin hukuk devletini doğrudan hedef aldığını belirtirken; Silivri Cezaevi raporunda işkence ve kötü muamele iddialarından sağlık hizmetlerine erişim sorunlarına kadar çok sayıda hak ihlaline dikkat çekildi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ise adil yargılanma hakkını zedelediği belirtilen uygulamalar sıralandı.

İstanbul Barosu, «Savunmanın Tanıklığında Adli Yıl» başlıklı basın toplantısıyla 2025-2026 adli yılına ilişkin hazırladığı raporları kamuoyuna açıkladı. İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu ve yönetim kurulu üyelerinin katıldığı toplantıda, savunma hakkına yönelik ihlaller, cezaevlerinde tespit edilen insan hakları sorunları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) yargılamalarına ilişkin gözlem raporları ve Baro'nun yıl boyunca yürüttüğü hukuki mücadele kamuoyuyla paylaşıldı.

Toplantının açılışında konuşan Kaboğlu, hukuk devletinin yalnızca mahkemelerin varlığıyla değil, bağımsız savunmanın güvencesiyle ayakta kalabileceğini söyledi.

“Savunmaya yönelen her müdahale, yalnızca avukatlara değil; yurttaşın adalete erişim hakkına ve hukuk devletine yönelmiş bir müdahaledir” diyen Kaboğlu, İstanbul Barosu'nun geride kalan adli yıl boyunca hem meslek örgütü hem de hukukun üstünlüğünü savunan anayasal bir kurum olarak hareket ettiğini ifade etti.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLERE YÖNELİK İŞLEMLER YARGIYA TAŞINDI

Kaboğlu, İstanbul Barosu'nun yalnızca meslek sorunlarıyla ilgilenmediğini, temel hak ve özgürlükleri ilgilendiren çok sayıda idari işleme karşı da dava açtığını belirtti.

Bu kapsamda; toplantı ve gösteri yürüyüşü yasakları, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliklerine yönelik yasaklar, Onur Haftası kararları, 19 Mart sürecinde ilan edilen genel eylem yasakları, 1 Mayıs yasakları, adliyelerdeki “kısıtlı alan” uygulamaları, CMK ücret tarifesini ile çevre ve kamu yararını ilgilendiren işlemler hakkında yargı yoluna başvurulduğu açıklandı.

Baro yönetimi, bu davaların önemli bölümünde idare mahkemelerinin temel hak ve özgürlükler lehine karar verdiğini, diğer davalarda ise hukuki sürecin devam ettiğini bildirdi.

SİLİVRİ RAPORU: İŞKENCE İDDİALARI, SAĞLIK HAKKI İHLALLERİ VE KAPASİTE SORUNU

Toplantıda kamuoyuyla paylaşılan en kapsamlı belgelerden biri İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanan Silivri Hapishanesi Raporu oldu.

Raporda; işkence ve kötü muamele iddiaları, ağır hasta mahpusların tedaviye erişememesi, infaz ertelemelerinde yaşanan sorunlar, kelepçeli muayene uygulamaları, sağlık hizmetlerine erişimde gecikmeler, temiz su ve yeterli gıdaya ulaşamama, kapasitenin üzerinde mahpus barındırılması ve disiplin uygulamalarına ilişkin çok sayıda tespit yer aldı.

İstanbul Barosu, söz konusu sorunların münferit olaylar olmadığını, ceza infaz sisteminde yapısal insan hakları sorunlarına işaret ettiğini belirterek ilgili kurumları gerekli adımları atmaya çağırıyor.

İBB YARGILAMALARINA İLİŞKİN GÖZLEM: “ADİL YARGILANMA HAKKI BAKIMINDAN TARTIŞMALI UYGULAMALAR”

Toplantıda ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi davalarına ilişkin hazırlanan duruşma gözlem raporu da açıklandı.

Raporda; savunma sürelerinin sınırlandırılması, müdafilerin sözlerinin kesilmesi, duruşma salonlarına erişimde yaşanan güçlükler, sanık-avukat görüşmesini zorlaştıran fiziki koşullar, tutukluluk incelemeleri, etkin pişmanlık beyanlarının delil olarak değerlendirilme biçimi ve mahkemenin tarafsız görünümüne ilişkin tartışmalar uluslararası insan hakları standartları çerçevesinde değerlendirildi.

Baro, raporun davaların esasına ilişkin değil, yalnızca adil yargılanma hakkının korunmasına yönelik gözlem ve tespitlerden oluştuğunu vurguladı.

KARTALKAYA'DAN DEPREM DAVALARINA

İstanbul Barosu'nun yıl boyunca yalnızca kendi açtığı davalarla değil, kamuoyunun yakından takip ettiği çok sayıda yargılamada da gözlemci olarak yer aldığı belirtildi.

Kartalkaya faciası, deprem davaları, Artvin ve İliç'teki çevre davaları ile İBB yargılamalarının takip edildiği; hazırlanan raporlarla savunma hakkını etkileyen uygulamaların kayıt altına alındığı ve ulusal ile uluslararası hukuk çevreleriyle paylaşıldığı ifade edildi.

“BAĞIMSIZ SAVUNMA OLMADAN HUKUK DEVLETİ OLMAZ”

Toplantının sonunda İstanbul Barosu yönetimi, geride kalan adli yılın hukuk devleti açısından ciddi sorunlara işaret ettiğini belirterek bağımsız savunmanın demokratik hukuk devletinin temel unsurlarından biri olduğunu vurguladı.

Baronun ortak değerlendirmesi, şu ifadelerle özetlendi: “Savunma sürdürülürse adalet susar. Hukukun üstünlüğü ancak bağımsız yargı ve bağımsız savunmanın birlikte var olmasıyla korunabilir.”

gazete
Baro'dan

HAVUÇ VE SOPANIN YENİ DÜZENİ:

CEZALANDIRMA, İTİBARSIZLAŞTIRMA VE ÖTESİ...

İngiliz avukat ve tarihçi Sadakat Kadri, yargılamanın tarihini anlattığı “Dava” adlı kitabında, Engizisyon yargılamalarının kanlı olmaktan ziyade sinsi olduğundan bahseder ve şöyle devam eder: “Koyunları itlaf etmekten se sürüye eklemek için tasarlanmıştır ve sapkınlığın yanlış olduğunu söyleyen herkese, en azından sürüye dönmek için bir şans tanınır”.

Günümüz modern ceza hukuku ve yargılaması prizmasından bakıldığında görünen, zaman ve mekân değişse de, “cezalandırma mekaniğinin ve mekanizmasının” değişmediğidir.

Aradaki fark şudur: Bir zamanlar işkenceyle, yakılmakla, kazığa geçirilmekle tehdit edilmenin yerini siyasal iktidara muhalif ve alternatif olanlar için yargı yoluyla “imha/tasfiye”, yaşam alanlarını/tarzlarını korumak/savunmak isteyenler için hizaya sokulma, ehlileştirilme, denetim altına alınma, had bildirme saikli bir toplumsal mühendislik projesi olarak “teşhir ve itibarsızlaştırma” almış, cezalandırma tam bu noktada kamusal bir gösteriye dönüşmüştür.

Muhallifler için tehdit cadı kazanına atılmak değildir artık ama, siyasal iktidarın organik bir bileşeni haline gelmiş olan yargının sopası, Saray rejimine itiraz eden herkes için kalkmaktadır.

Toplumsal yaşam alanları denetim altına alınmak istendiğinde cezaevi ile tehdit bir yere kadar işlevseldir. Cezaevi süreci her halükârda geçicidir, toplumsal itibar kaybı ise kalıcı. Özel hayatın teşhiri ve itibarsızlaştırma, tam bu noktada, doğrudan cezai yaptırım yoluna başvurmadan toplumu disipline etmenin işlevsel bir yolu olarak devreye girmektedir.

Neredeyse her sabah bir yenisine uyandığımız, “uyuşturucuyla mücadele” adı altında gerçekleştirildiği iddia edilen ve rutin bir uygulamaya dönüşerek medya, spor, müzik, sermaye, sivil toplum gibi alanları hedef alan ve “ünlülere operasyon”, “şok gözaltılar” gibi ifadelerle kamuoyuna servis edilen operasyonlar, gözaltı işlemlerini esasen kamusal bir gösteriye dönüştürerek özel hayatın teşhiri ve itibarsızlaştırma politikasının görünür ve işlevsel örneği olmaktadır.

Hedef alınanlar, “doğrudan siyaset yapmıyor”, “etliye sütlüye karışmıyor” olsalar dahi, farklı, aykırı, özerk yaşam tarzları ve kamusal görünürlükleri nedeniyle, iradelelerinden de bağımsız olarak örnek olabilecekleri özerk kamusal alanlar yaratma potansiyelleri yüzünden siyasal iktidar nezdinde bir tehdit haline gelmektedir.

Bu tehdit bir şekilde ortadan kaldırılmalı, mümkün olmadığında denetim altına alınmalı ve yönetilebilmeli, hedef alınanlar açıktan pişmanlık/nedamet ifade etmiyor olsalar dahi kamusal/siyasal alandan geri çekilmeye, sessizliğe, görünmez olmaya zorlanmalı, kamuoyuna onlar üzerinden mesaj verilmelidir.

Suçla ahlak arasındaki sınırı bilinçli olarak bulanıklaştırarak servis edilen bu operasyonların hukuki kapsamından ziyade kime yönelik olarak yapıldığı, kamuoyuna nasıl duyurulduğu, nasıl dolaşıma sokulduğu siyasal iktidar yönünden işte bu yüzden asıl önemli ve istenilen olandır.

Öte yandan bu kamusal gösterilerin diğer ve asıl işlevi, tiyatro sahnesinde bir yere tutulan spot ışığının diğer tarafı karanlıkta bırakması misali, uyuşturucu ticaretinin güvenlik bürokrasisiyle, siyasetçilerle, sermayeyle, ulusal/uluslararası örgütsel ilişkileriyle, hasılı kimler tarafından korunup kollandığıyla ilgili bağlantılarını da maharetle görünmez kılmasındadır.

Siyasal iktidar adım adım otoriter/totaliter bir rejim inşa etmeye çalışırken ön cephede kimler varsa; siyasetçiler, muhalifler, kamusal görünürlüğü olanlar, yaşam alanlarını savunmak isteyenler, itiraz edenler, önce onları hedef almakta ve saldırmakta, teslimiyeti ve geri çekilmeyi önce onlara dayatmaktadır. Ön cephede olanlar teslim alındığında ya da dağıtıldığında gerisi kolaydır.

Bu nedenledir ki, toplumun ve siyasetin yargı eliyle kuşatılmaya ve tanzim edilmeye, muhaliflerin ve itiraz edenlerin cezalandırmayla ve/veya itibarsızlaştırmayla, siyasal iktidardan taraf olanların ise ödül ile terbiye edilmeye, hizaya çekilmeye ve hizada tutulmaya çalışıldığı, “havuç ve sopa” mekanizmasının el ele yürüdüğü topyekûn bir saldırı ile karşı karşıyayız.

İstanbul Barosu olarak tüm bu yaşananların tanığıyız ve gazetemizin bu sayısında da yer verdiğimiz üzere, tanıklığımızı her daim kayda geçiriyor ve kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Ama yalnızca tanığı değiliz. Savunma kurumunun örgütü ve demokratik toplumsal muhalefetin bir parçası olarak demokrasiye, özgürlüklere, hukuk devletine, laikliğe, temel hak ve özgürlüklere karşı olan bu saldırıların aynı zamanda karşısındayız da.

Topyekûn saldırı topyekûn savunmayı gerektirir.

NEBİ BARLAS

Zor Zamanların Avukatı

Av. Haluk İnanıcı

Zor zamanlarda konuşmak cesaret ister. Eğer avukatsanız, cesaret de yetmez. Mangal gibi yürek gerekir. 12 Eylül Askeri Cunta dönemi böyle bir dönemdir. O dönemde, ağzını açan içeri tıklılır. Düzene muhalif herkes anarşisttir. İşte korkunun sokaklarda kol gezdiği o günlerde, kapısını çalan her muhalife kollarını açar Avukat Nebi Barlas. Henüz 1976 yılında avukat olmuştur. O dönemde Askeri Cunta'nın açtığı davalarda 807'si idam istenen olmak üzere toplam 2480 kişinin davasının üstlenir. Sadece avukatlığını yapmakla kalmaz, kucaklar onları. Abi olur, baba olur, kardeş olur. Her biri için yıllarını, günlerini, saatlerini cezaevi görüş odalarında, poliste, savcılık kapılarında, mahkeme salonlarında harcamaktan bir an olsun imtina etmez. En ağır suçlunun bile savunma hakkı olduğunu, savunma hakkına saygı olmaksızın adil karar verilemeyeceğini anlatır hâkimlere, savcılara. Türkiye tarihinden, emperyalizmden, bağımsızlıktan, anayasadan, ahlaktan, vicdandan ve tabii hukuktan bahseder onlara. Onun ve arkadaşlarının inançlı, dirayetli, kararlı tutumunu gören tüm sıkıyönetim personeli, savcılar, hâkimler onlara adım adım saygı duymayı öğrenirler.

O sadece bir avukat değildi, her Harbiyeli gibi Atatürk ideolojisi ile yetiştirilmiş, okulu tamamlayıp teğmenliğe hak kazanmış ancak kılıç kuşanmasına bir hafta kala haberinin bile olmadığı 20-21

Nebi Barlas, en ağır suçlunun bile savunma hakkı olduğunu, savunma hakkına saygı olmaksızın adil karar verilemeyeceğini anlatır hâkimlere, savcılara. Türkiye tarihinden, emperyalizmden, bağımsızlıktan, anayasadan, ahlaktan, vicdandan ve tabii hukuktan bahseder onlara.

Mayıs 1963 kalkışması nedeniyle tutuklanmış, 3,5 yıl hapis yatmış ve hakkı olan teğmen üniforması elinden alınmıştı. Haksızlığa uğradığı düşüncesini hiçbir zaman aklından çıkarmamıştı. Yaşadığı mağduriyet, tüm ruhunu esir almış ve nihayet başka mağdurlara yardım etme görevi ile teçhiz etmişti onu. Avukat kimliğini oluştururken, Harbiye'den aldığı vatan, ülke, insan sevgisini muhafaza etmiş fakat resmi ideolojinin vatan haini tanımlamasının tuzaklarına düşmemiş; vatan haini diye tanımlananların da siyasi suçlu olarak kabul edilmeleri ve kim olursa olsun herkesin adil yargılanması için mücadele etmiştir. Bunda o günlerde, ceza hukukunun amentüsünü yazan Beccaria'yı keşfetmesinin de payı olduğunu görüyoruz. Onun zalimlere karşı; "Beni okuyup anlasalardı, doğrusu, kendilerinden korkum olurdu, lakin zalimler hiç okumazlar!" cümlesini şiar edindiğini görüyoruz.

Ölmeden önce kendisi için yapılan anma gecesini internette izleyenler 70 yaşını aşmış bir insandan ummayacakları bir sahne ile karşılaşacaklardır. Neredeyse binlerle ifade edilen müvekkillerinin isimlerini tek tek sayabilecek hafıza gücüne sahip bu nadide insan; sadece bir avukatlık faaliyeti yapmamış, insanların ruhlarıyla dostluklar kurmuş, onların -sadece onların değil aynı zamanda ailelerinin- acılarını, sevinçlerini, kaderlerini paylaşmıştır. **Nebi Barlas hayatını hangi görüşten olursa olsun muhalif insanlara adamıştır. Onu unutulmaz kılan, Türk savunma tarihinin önemli bir aşamasına kült isim olarak kaydeden bu adanmışlıktır.**

Öte yandan her 20-21 Mayıs gecesi Harbiyeli arkadaşlarıyla buluşup Kuleli önünden geçerken Harbiye marşını okumalarına da şaşırılmamalı. Veda mektubunda, "Harbiyeli onurumu da hukukçu vicdanımı da kirletmeden huzuruza çıkıyorum. Cübbemi adaleti mülkün değil, insanın temeli yapacak olarak genç hukukçulara devrediyorum" derken de kimliğinin bileşenlerini ortaya koyar. Onu sevenler, Türk avukatlık tarihi içindeki yerini bilenler Harbiye'ye bağlılığını askeri ayaklanmaya kalkışmanın, darbeciliğin yüceltilmesi olarak değil de; bir yandan okuduğu okula ve Harbiye'den aldığı olumlu özelliklerine bir vefa borcu olarak okumalıdır. Nebi Barlas, geçmişini, demokrat kimliğinin ve adalet arayışının parçası haline getirebilmiştir. Nitekim kendileri de Harbiye'den mezun 12 Eylül'ün darbecilerine karşı mahkeme koridorlarında en güçlü seslerden biri olmuştur

NEBİ BARLAS VE AKLIMA TAKILAN BİR SORU: ACININ ÖFKESİ UMUDUN IŞIĞI İLE GÜLÜMSEYER Mİ?

Av. Bahri Bayram Belen

İstanbul ve Marmara Bölgesinde Sıkıyönetim Aralık 1978 de ilan edilmiş, Selimiye Kışlasında önce askeri savcılıklar ve ardından askeri mahkemeler kurulmuştu. Tabi ki ardından da 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasının 16. maddesi çerçevesinde 1. Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı'nın gece sokağa çıkma, bildiri ve afişleme yasakları, dergi-gazete yayınlarının, dernek faaliyetlerinin ve grevlerin durdurulması ve kapatılması. 12 Eylül 1980 sabahı Milli Güvenlik Konseyi'nin bildirisinde ilk hedeflerden birisi de İstanbul Barosu idi. Selimiye Kışlasındaki Mahkeme salonları ve Cezaevinin ardından Davutpaşa ve daha sonra Metris'te yapılan cezaeviyle birlikte mahkeme salonları ve büyük duruşma salonu da inşa edildi. Cevizli, Davutpaşa, Metris, Hastal, Alemdağ ve Kabakoz Cezaevleri devreye girdi.

Hava Kurşun gibi ağırdı ve sayarsam unuttuğum bir arkadaş olur diye yazmadığım birçok avukat arkadaş içinde cezaevi girişlerinin ve Mahkeme salonlarının önünde heybetli gövdesi ile avukat Nabi Barlas. Doğrusu o sürece kadar adını duymadığım ve görmediğim ve hatta ilk za-

manlarda tanımaya çalıştığım ciddi ama gülümseyen bir kişi. Salonda duruşma sıramızı beklerken dosyaya bakmadan isimlerin, yerlerin, olay saatlerinin bağlantılarını sakın, vurgulu ve etkili bir şekilde anlatan bir müdafi. Yeni MGK'nın kanun yerine geçen kararlarını, mahkeme kararlarını avukatlar ve Nebi Barlas birlikte konuştuk, tartıştık, sorguladık.

Nebi Barlas'ın aramızdan ayrılış haberini duyduğumda gruplara yazdığımı buraya da yazayım. "Gece 23.00 METRİS Askeri Cezaevi ve Mahkeme salonlarından çıkıp sabah 08.30 da yine Metris'te, ya da Se-

limiye Kışlası önünde günaydından önce fıkra anlatan, hayata/güne gülümseyerek başlamanın; zorla, karanlıkla baş etmenin, acıyı bal eylemenin sır ve simgelerinden biri avukat Nebi Barlas'ı kaybettik. Sevgi ve özlemlerimiz daim olacak."

12 Eylül askeri darbesi İstanbul'da, Ankara'da, Diyarbakır'da, Gölçük, İzmir, Adana vd. Sıkıyönetim Mahkemelerinde avukatlar arası dayanışmayı, birlikte olmayı öğretti. Belki ilk adımı 12 Mart Sıkıyönetim Mahkemelerinde atılmış olabilir ancak, 12 Eylül bir dayanışma ve güç birliği harcıdır. Birbirimizi, Nebi Barlas'ı, arkadaşlarımızdan birini görmemek ciddi merak eder arar sorardık. Ve o zaman bir cep telefonu da yoktu her saat arayıp bilgi alabilecektik.

İdam cezasında hazır bulunduğu bir günün ardından; ertesi gün ya da birkaç gün sonra Selimiye koridorunda gördüğümde (belki o an yanımda başka avukatlar da olabilir) bizim nasıl bir soruya, hangi sözcükleri koyacağımızı bilemediğimizi anladığı için; "Gözlerini kırpmadılar, bu yiğit çocuklar ölmeme-lydi" dediğinde; dudakları acının öfkesi umudun ışığı ile gülümsemişti. Böyle bir ifade bir daha tanık olamayacağım isyanın tarifsiz gülümsemesidir. Bir başka

İdam cezasında hazır bulunduğu bir günün ardından; ertesi gün ya da birkaç gün sonra Selimiye koridorunda karşılaştığımızda, meslektaşlarla nasıl bir soruya, hangi sözcükleri koyacağımızı bilemediğimizi anladığı için; "Gözlerini kırpmadılar, bu yiğit çocuklar ölmeme-lydi" dediğinde; dudakları acının öfkesi umudun ışığı ile gülümsemişti. Böyle bir ifade bir daha tanık olamayacağım isyanın tarifsiz gülümsemesidir.

avukat arkadaşın kuzgun gibi saçları müvekkili idam cezası aldığı günün ertesi, bembeyaz pamuk gibi olmuştu o günlerden unutmadığım.

Gözaltına alınanların üç ay emniyette yakınları ve avukatları ile görüştürülmedikleri bu dönemde istisna, işkence de ölenlerin ailelerine verilen haberd. Hatta Emniyetten "Bize hiç gelmedi" açıklaması gözaltında kaybetmenin şifreli ihbarıydı. Gözaltına alınanlarla üç ay sonra görüşmenin olanağı bazı hallerde savcılığa ve tutuklanma için nöbetçi hakime sevklerde mümkündü. Akşam saat 22.00 ya da 23.00 saatlerinde yazıhanede bekleyen anne babaya, kardeşe, eşe, arkadaşına cezaevinden yaşıyor haberini, selam iletilerini aktarmak, avukatlık faaliyetinin tesellisi, tahliye haberlerini ulaştırmak bir bayram müjdesiydi.

Nebi Barlas güçlü belleği, titizlikle hazırladığı, renkli kalemlerle özetlediği dosyalarıyla özenli bir avukat, kurşun gibi havalarda yüzünden düşürmediği gelecek umudunu, insanlara ve müvekkillerinin yakınlarına aktardığı sevgisi, inançlarının verdiği mücadele gücü ile gülümseyerek taşıyan bir savunma neferi, bir insan hakları savunucusuydu. Sevgi ve özlemlerimle.

İstanbul Barosu, 1961 Anayasası'nın 65. yıl dönümünde anayasal mirasını hatırlamak, topluma kazandırdığı demokratik ve hukuksal güvenceleri değerlendirmek amacıyla "Anayasa ve Savunma" başlıklı bir forum düzenledi. Forumun moderatörlüğünü İstanbul Barosu Yönetim Kurulu üyeleri Av. Rukiye Leyla Süren ve Av. Mehmedali Barış Beşli üstlendi.

"ÖZGÜRLÜKÇÜ ANAYASAL DÜZENİN ZİRVESİ"

İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu, "Günümüzden 1961 Anayasası'na Bakış" başlıklı sunumunda, 1961 Anayasası'nın Türkiye anayasal gelişiminde özel bir yere sahip olduğunu söyledi. Kaboğlu, anayasanın hukuk devleti, sosyal devlet ve Anayasa Mahkemesi gibi kurumları ilk kez anayasal güvenceye kavuşturduğunu belirterek, kuvvetler ayrılığı, denge ve denetim mekanizmaları ile temel hak ve özgürlükler bakımından en ileri anayasal metinlerden biri olduğunu ifade etti.

1961 Anayasası'nın yalnızca Cumhuriyet anayasacılığının değil, II. Dünya Savaşı sonrasında gelişen Avrupa anayasal düzeninin de önemli bir sentezi olduğunu dile getiren Kaboğlu, 1971 ve 1982 anayasa değişikliklerinin bu özgürlükçü anlayıştan uzaklaştığını, buna karşın 2001 reformlarının temel hak ve özgürlükler bakımından önemli kazanımlar getirdiğini söyledi.

2017 anayasa değişikliklerine de değinen Kaboğlu, parlamenter sistemin kaldırılmasıyla birlikte kuvvetler ayrılığının zayıfladığını savunarak, "1961 Anayasası'nın mirası erkler ayrılığı, devlet-toplum ayrılığı ve denge-denetim mekanizmalarıydı. Bugün ise kişi-par-

1961 ANAYASASI'NIN MİRASI

1961 ANAYASASI'NIN 65. YILINDA HUKUK DEVLETİ VURGUSU

1961 Anayasası'nın mirası erkler ayrılığı, devlet-toplum ayrılığı ve denge-denetim mekanizmalarıydı. Bugün ise kişi-parti-devlet bütünleşmesine dayanan farklı bir yapı ortaya çıkmıştır. Savunma mesleğinin anayasal gelişmeler konusundaki farkındalığı, demokratik hukuk devletinin yeniden inşası açısından büyük önem taşımaktadır.

ti-devlet bütünleşmesine dayanan farklı bir yapı ortaya çıkmıştır. Savunma mesleğinin anayasal gelişmeler konusundaki farkındalığı, demokratik hukuk devletinin yeniden inşası açısından büyük önem taşımaktadır" dedi.

"TÜRKİYE'NİN ÖZGÜRLÜKLERLE TANIŞTIĞI İLK ANAYASA"

İstanbul Barosu eski başkanlarından Av. Turgut Kazan, "1961 Anayasası ile Avukatlık Mesleğine Getirilen Değişiklikler" başlıklı konuşmasında, 1950-1960 döneminde yaşanan hukuksuzlukların 1961 Anayasası'nın hazırlık sürecini belirlediğini anlattı. Kazan, 1961 Anayasası'nın bağımsız yargıyı,

Anayasa Mahkemesi'ni, sosyal devleti ve temel hak güvencelerini hukuk sistemine kazandırdığını belirterek, "1961 Anayasası Türkiye'nin özgürlüklerle tanıştığı ilk anayasadır" dedi.

Savunma hakkının hukuk devletinin vazgeçilmez unsurlarından biri olduğunu vurgulayan Kazan, günümüzde yargı bağımsızlığına ilişkin yaşanan sorunların savunma hakkını da doğrudan etkilediğini ifade ederek, hukuk devleti ilkesinin yalnızca anayasal metinlerde yer almasının yeterli olmadığını, bunun uygulamada da güvence altına alınması gerektiğini söyledi.

1961 Anayasası'nın 65. Yılı

ANAYASA FORUMU

"Anayasa ve Savunma"

10 Temmuz Cuma | 17.00
Av. Orhan Adli Apaydın Konferans Salonu

İSTANBUL BAROSU

"SAVUNMA, ANAYASAL GÜVENCELERİN TAŞIYICISIDIR"

Forumun değerlendirme ve kapanış konuşmasını yapan Av. Prof. Dr. Didem Yılmaz, anayasanın yalnızca devletin temel örgütlenmesini düzenleyen bir metin değil, toplumdaki farklı güçlerin özgürlüklerini güvence altına alan ortak bir mutabakat belgesi olduğunu belirtti. Savunmanın, anayasal güvencelerin fiilen korunmasını sağlayan temel unsur olduğunu ifade eden Yılmaz, "Anayasa içinde savunma, savunma içinde anayasa vardır. Anayasal güvencelerin zayıfladığı dönemlerde savunma, anayasanın kendisi haline gelir" dedi.

Yılmaz, günümüzde savunma mesleğinin yalnızca bireylerin haklarını değil, aynı zamanda hukuk devletini ve Cumhuriyet'in temel ilkelerini de koruyan bir işlev üstlendiğini belirten Yılmaz, bağımsız savunmanın anayasanın yargı bölümünde yer alması gerektiğini vurgulayarak, "Savunmasız yargı adil olmaz. Savunma, iddia ve karar makamıyla birlikte yargının kurucu unsurudur" ifadelerini kullandı.

AVUKATLARDAN DÜNYAYA SOYKIRIM MAĞDURLARI İÇİN

ADALET ÇAĞRISI

NETANYAHU KARARLARI

GECİKMEYEN UYGULANSIN

Avukatlar tarafından imzaya açılan, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu hakkında verdiği yakalama kararının ve İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kırmızı bülten sürecine ilişkin ara kararının etkin biçimde uygulanması çağrısı, İstanbul Barosunun ev sahipliğinde düzenlenen basın toplantısında kamuoyu ile paylaşıldı.

Türkiye'nin farklı barolarından avukatların katılımıyla, İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu'nun da yer aldığı basın toplantısında, "Uluslararası Ceza Adaletinin Etkin Uygulanması ve Benjamin Netanyahu Hakkındaki Yakalama / Kırmızı Bülten Sürecinin Takibine İlişkin Ortak Çağrı" kamuoyuyla paylaşıldı.

Toplantıda konuşan İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu,

24 Temmuz'un hem Basın Özgürlüğü için Mücadele Günü hem de Lozan Barış Antlaşması'nın yıldönümü olduğuna dikkat çekerek, hukukun üstünlüğü ve barış hakkının birlikte savunulmasının önemini vurguladı. Baroların yalnızca ulusal hukuk alanında değil, uluslararası düzeyde de insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü koruma sorumluluğu bulunduğunu belirten Kaboğlu, düzenlenen ortak çağrının bu anayasal ve evrensel sorumluluğun bir gereği olduğunu ifade etti.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 38. maddesinde yer alan düzenlemenin, Türkiye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taraf olma iradesini açıkça ortaya koyduğunu belirten Kaboğlu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Roma Statüsü'nü onaylayarak bu süreci tamamlaması gerektiğini söyledi. Anayasa'nın başlangıç hü-

kümlerinde yer alan "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesinin de kolektif barış hakkının anayasal dayanağını oluşturduğunu dile getirdi.

"NETANYAHU'NUN YARGILANMASINI ENGELLEYEN HUKUKİ ENGEL YOK"

Kaboğlu, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin 21 Kasım 2024 tarihinde Benjamin Netanyahu hakkında savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar nedeniyle yakalama kararı verdiğini, ayrıca İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin de Gazze'ye insani yardım götürme Sumud Filosu'na yönelik saldırıya ilişkin davada 14 Temmuz 2026 tarihli ara kararıyla Netanyahu hakkında Interpol Kırmızı Bülteni çıkarılması yönünde işlem yapılmasına hükmettiğini hatırlattı. Her iki kararın da uluslararası ceza adaletinin işletilmesi bakımın-

dan büyük önem taşıdığını belirten Kaboğlu, "Görevde bulunan bir başkanın yargılanmasını engelleyen herhangi bir hukuk kuralı bulunmamaktadır. Bu nedenle sürecin geciktirilmeden işletilmesi gerekir." dedi.

DÖRT ULUSLARARASI KURUMA ORTAK ÇAĞRI

Basın toplantısında açıklanan ortak çağrıyla;

Interpol Genel Sekreterliği'nin, Netanyahu hakkındaki başvuruyu siyasi değerlendirmelerden bağımsız olarak uluslararası hukuk ve insan hakları ilkeleri çerçevesinde ele alması,

Uluslararası Ceza Mahkemesi Taraf Devletler Meclisi'nin, taraf devletlerin yakalama ve teslim yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmesini sağlaması,

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin bağımsızlığını koruyacak somut adımlar atması,

Birleşmiş Milletler ve insan hakları mekanizmalarının, Gazze'de işlenen uluslararası suçlara ilişkin delillerin korunması ve sorumluların yargılanması için etkin girişimlerde bulunması talep edildi.

Çağrıda ayrıca Türkiye Barolar Birliği, hukuk fakülteleri, insan hakları kuruluşları ve uluslararası hukuk örgütlerine de süreci izleme, gerektiğinde Uluslararası Ceza Mahkemesi nezdinde **amicus curiae** (mahkemenin dostu) görüşü sunabilecek ortak bir hukuk heyeti oluşturma çağrısı yapıldı.

Basın toplantısının sonunda konuşan Kaboğlu, açıklanan metnin yalnızca Netanyahu'nun yargılanmasına ilişkin bir talep olmadığını belirterek, "Bu çağrı; bütün mağdurlar için, ayırım gözetmeksizin hukukun uygulanması çağrısıdır. Aynı zamanda kolektif barış hakkını güçlendirme iradesidir." ifadelerini kullandı.

Av. Onur Şahinkaya

İstanbul Finans Merkezi'nin (İFM) açılışını Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi Başkanı Göksel Aşan, bundan üç yıl önce şu sözlerle duyurmuştu: "Daha fazlası olur mu, olmaz mı o biraz yol üzerinde belli olacak. Dubai Finans Merkezi'nde kabaca ne varsa bizde de var." [1 Mayıs 2023, Anadolu Ajansı] 2026 yılına gelindiğinde "daha fazlası" ile kastedilenin Türk hukukuna bağlı olmayan, finans sermayesine tâbi mahkemeler olduğu belirginleşmeye başladı.

DİL ALTINDAKİ BAKLA

Şubat ayında, yeni Adalet Bakanı'nın İstanbul'daki tüm ticaret mahkemelerinin İFM'ye taşınabileceği yönündeki açıklamaları, devamında Resmî Gazete'de yayımlanan İstanbul'daki tüm ticaret mahkemelerinin birleştirilmesi kararı [2026/33174 s. RG] güncel işaretlerdir. Bakanın açıklamaları özetle şöyle:

"İstanbul ticaret şehri, ticarî şirketlerimiz burada, dünyanın ticareti de buradan dönüyor ve ticaret mahkemeleri de çok önemli mahkemeler... Yer belli değil Finans Şehir var, orada bir kompleks içerisinde olacak. Sadece bu davalara bakacak ticaret hâkimlerimiz ayrı olarak, yani normalde adliye dışında ayrı olarak, bu binalarda görev yapacak... Ticarî güven sağlanırsa şirketler Türkiye'de yatırım yapar... İstanbul finans şehri, ticaret şehri." [A Haber, 13 Şubat 2026]

Bundan tam 100 yıl önce, 1926 yılında, şirketler için Türkçe kayıt ve işlem zorunluluğu getirilmiş [805 sk.m.1 ve 3], bu tarihe kadar hüküm süren Türk veya yabancı menşeli İstanbul sermayesinin beynelmilel işleyişi sınırlanmıştır. Bu sınırlama İFM açısından 2022'de kaldırılmış, İFM bünyesindeki firmalar Türkçe kayıt ve işlem zorunluluğunun dışına çıkarılmışlardır. [7412 sk.m.7] Aynı kanunda, burada çalışacak yabancıların çalışma izni prosedürleri dışında oldukları yazılıdır.

2022'de Türkçe zorunluluğu İFM için kaldırıldığında, ana muhalefet partisi sıfatıyla CHP, adeta görev savmak kabilinden Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Başvuru "belirlilik" sorununa indirgenmiştir. Anayasa Mahkemesi, diğer ekonomik sosyal konularda taktığı sermaye yanlısı tutumu sürdürmüş, ekonomi politik çizgisini de oy birliğiyle ortaya koymuştur:

"Kuralda İFM'de katılımcı sıfatıyla faaliyet gösterenler için öngörülen istisnanın kapsam ve sınırlarının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu anlaşılmaktadır... 7412 sayılı Kanun'un amacı Türkiye Cumhuriyeti'nin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek ve bu sayede İFM'nin önde gelen küresel finans merkezlerinden biri olmasını sağlamaktır. Dava konusu kuralla 7412 sayılı Kanun'un amacına uygun olarak katılımcılara kendi aralarında ve İFM'de yürüttükleri faaliyetler kapsamında düzenledikleri her nevi muamele, mukavele ve muhabere hakkında Türkçe dışında başka bir dil kullanma imkânı tanınmasının kamu yararı amacına yönelik olmadığı söylenemez." [AYM, 2022/106E. ve 2025/68K.]

Anayasa Mahkemesi'ne 2022'de açılan iptal davaları genellikle bir yılda kara-

2004 yılında, finans sermayesinin belli başlı unsurları artık Büyükdere hattında toplandığında, ticaret mahkemeleri de klasik Sultanahmet adliye organizasyonundan çıkarılarak 4. Levent'te bulunan Ekinciler Holding'in eski binasına taşınmış, aynı yıl Dubai'de, Finans Merkezi Mahkemeleri kanunları kabul edilmiştir.

DUBAİ MODEL

FİNANS
MAHKEMELERİ
VE İSTANBUL

ra bağlanmışken, İFM ile ilgili davanın yaklaşık üç yıllık bir bekleyişten sonra, 2025 Mart'ında karara bağlanması düşünülmüştür. Tam da bu günlerde, Dubai'de, 2004 tarihli Dubai Finans Merkezi Mahkemeleri ve ilgili diğer Dubai kanunları tek bir metinde tevhit edilerek mutlak bağımsız bir model oluşturulmuştur. [03.03.2025 t. ve 2 s. Dubai Uluslararası Finans Merkezi Mahkemeleri Kanunu-DUFMMK] 2004 yılında eş zamanlı adımlar atılmıştır.

2004 DENEYİMİ

Büyükdere Caddesi, 1980'lerden itibaren finans sermayesinin yeni üssü olmaya başlamış, 90'larda süreç hızlanmış, 2005'e gelene kadar pek çok bankanın genel müdürlüğü bu hatta oturmuştur. 2001 krizini takiben iktidara getirilen AKP'nin İstanbul ve finans sermayesinin serbestliği konusundaki yaklaşımı, Tayyip Erdoğan'ın belediye başkanlığı dönemindeki beyanlarına kadar takip edilebilir. Erdoğan'ın 1994'te Türkiye'nin Ankara'dan yönetilemeyeceğine dair sözleri, "İstanbul Ankara'dan asla yönetilemez," diyen Ekrem İmamoğlu'nun bakışıyla paralellik göstermiştir. Merkez siyasette, görünen siyasi rekabetin ötesinde, İstanbul'un siyasi ve iktisadi pozisyonu bakımından göze çarpan paralellikler söz konusudur.

2004 yılında, finans sermayesinin belli başlı unsurları artık Büyükdere hattında toplandığında, ticaret mahkemeleri de klasik Sultanahmet adliye organizasyonundan çıkarılarak 4. Levent'te bulunan Ekinciler Holding'in eski binasına taşınmıştır. Aynı yıl Dubai'de, Finans Merkezi Mahkemeleri kanunları kabul edilmiştir. [2004 t., 10 ve 12 s. kanunlar] 4. Levent plaza adliyesi; hâkimiyle, avukatıyla, giyim kuşamıyla ayrı bir yüksek burjuva atmosferi yansıtmış, buradaki mahkemeler 2011'de Çağlayan'a taşınana kadar bu vaziyet sürmüştür. Daha ileri gidilemediğini düşünmek gerekmektedir.

Bugünden geriye bakıldığında, 4. Levent hâdisesinin İstanbul'un özerkliği ve ikili hukuk düzeni yolunda bir teşebbüs olduğu ve yarım kaldığı, ülkenin siyasal koşullarının henüz cesaret vermediği anlaşıyor. Örneğin, tam da ticaret mahkemelerinin taşınmasından aylar önce, 2004'te belediye başkanlığına gelen Kadir Topbaş, Büyükdere hattına bizzat Dubai sermayesini getirmeye çalışmış, İETT arazisine Dubai Towers yapılması plânlanmış; süreç Ankara'da Danıştay müdahalesiyle noktalanmıştır. Daha sonra iptal edilecek olan ihaleyi alan Şeyh Maktum, bahsettiğimiz finans mahkemeleri kanunlarını da çıkaran hükümler; kanundaki ifadeyle Ruler of Dubai'dir.

2004-2011 kesitinin üstünden çok sular akmış, nihayet İFM'nin inşasından sonra Merkez Bankası, BDDK ve SPK buraya taşınmıştır. Büyükdere hattından ayrılan kamu bankları İFM yerleşkesine gelmiştir.

İKİLİ HUKUK DÜZENİNE DOĞRU

Neden İngiliz "The City modeli" değil de Dubai modeli olarak adlandırıyoruz?

The City of London Corporation, Londra içinde ayrı bir yönetim sistemine sahip olan ve dünya finans hareketlerinin bağlandığı tarihsel ve idarî merkezdir. Bu merkezin dili doğal olarak İngilizcedir; ayrı mahkemeleri yoktur, finans işlerinin görüldüğü mahkemeler İngiliz hukuk sisteminin içerisinde. Bu mahkemeler gerek önlerine gelen dosyalarla gerekse de common law siste-

Neden İngiliz “The City modeli” değil de Dubai modeli olarak adlandırıyoruz? Dubai örneğinde ayrı bir ulusal hukuk düzeni, mevzuat ve mahkemeler vardır. Ulusal hukuk gereği Dubai’de Arapça yargılama yapmak, faize hükmetmemek gerekirken, Finans Merkezi Mahkemeleri’nde faize hükmedilebilmektedir. Yurtdışından hâkimler görev yapmaktadır. Yargılama dili İngilizcedir.

minde mahkeme kararlarının sonraki davaları bağlayan yapısı gereği, dünya finans sisteminde yaşanan uyumsuzlukların çözüm merkezidirler.

Dubai örneğinde ise ayrı bir ulusal hukuk düzeni, mevzuat ve mahkemeler vardır. Söz gelimi ulusal hukuk gereği Dubai’de Arapça yargılama yapmak, faize hükmetmemek gerekirken, Finans Merkezi Mahkemeleri’nde faize hükmedilebilmektedir. Yurtdışından hâkimler görev yapmaktadır. Yargılama dili İngilizcedir. [DUFMMK.m.7, 9 ve 41.] Bu bakımdan Türkiye’de teşkil edilecek olası İstanbul Finans Merkezi Mahkemeleri model olarak, ikili hukuk düzenini formüle eden Dubai’ye dayanacaktır. Dubai sisteminde, finans merkezi mahkemelerinin uygulayacağı ticaret kuralları da *common law* esas alınarak düzenlenmiştir. Ayrıca bu mahkemeler, bugün *common law* sistemine dâhil olan “*hakkaniyet*” (*equity*) usulüne göre geniş ve esnek emirler verme yetkileriyle de donatılmıştır. [DUFMMK.m.24.]

Türkiye’de AYM’nin İFM için Türkçe zorunluluğunun kaldırılmasına onay verdiği 2025 Mart’ında çıkarılan yeni kanunla Dubai Finans Merkezi Mahkemeleri, Dubai hukuk sistemiyle 2004 mevzuatında var olan zayıf bağlarını da koparmıştır. Geline aşamada finans mahkemelerinin kararlarının uygulanması da bu mahkeme sisteminin altına alınmış, her türlü tedbir ve zorlayıcı geçici önlem alma yetkisi netleştirilmiş, yabancı mahkeme kararlarının tanınması veya reddi gibi, öteden beri ülkelerin ulusal egemenlik yetkisi kapsamında görülen yetkiler bu mah-

kemelere verilmiş, uluslararası mal varlığı dondurma yetkileri güçlendirilmiştir. En çarpıcı hükümlerden birisi ise bahsettiğimiz çok milletli ve İngiliz hukuklu bu finans mahkemelerinin, Finans Merkezi dışındaki Dubai topraklarında uygulanması gereken kararlarına ilişkin 32/B maddesidir. Bu maddeye göre Dubai’nin ulusal mahkeme sisteminde görev yapan icra hâkimleri, bu kararları finans merkezi dışında uygulamak icap ederse ancak aracılık yapar, içeriği sorgulayamaz. Bu sistem sermayeye, bugün Türkiye’de yürürlükte olan tahkim sistemiyle kıyaslanamayacak bir güvenlik, bağlayıcılık, düzen, güç ve istikrar vaat etmektedir. İstanbul özerk bir bölgesel finans üssü olacaksa, bunlara ihtiyaç duyacaktır.

HUKUK GÜVENLİĞİ, KİMİN GÜVENLİĞİ?

Son olarak, yeni Adalet Bakanı eliyle hızlandırıldığı anlaşılan Dubai modelinin İstanbul’a taşınması süreci, tam da Dubai’nin güvenli liman özelliği yitirdiği savaş ortamına denk gelmiştir. Son günlerde İstanbul’un Dubai’nin yerini alıp alamayacağı tartışılmaya başlanılmıştır. Bu tartışma bize, ana akım medyada ve ana akım siyasette sesini duyanların “*hukuk güvenliğinden*” ne anladıklarını da öğrenme imkânı vermiştir. İstanbul’un bir finans üssü olarak Dubai’nin yerine geçmesi için hukuk güvenliğinin şart olduğu hep bir ağızdan dillendirilmekte; *WJP Rule of Law Index* gibi uluslararası mukayeseli ölçümlere atıf yapılmaktadır.

Atıf yapılan *WJP Rule of Law Index* vb. ölçümler çeşitli alt katmanlara sahip olup bu katmanların ortalaması kamuoyuna servis edilmektedir. Söz gelimi genel ortalamada Türkiye 143 ülkeden 118. iken Dubai’yi de içeren Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) 37. sırada yer almaktadır. Şeriat devleti olan BAE [BAE Anayasası m.7], Batılı bir ölçüm kurumu tarafından, seküler Türk devletinden kat be kat daha fazla hukuk devleti sayılmaktadır! Ölçümün alt kırılımlarına girildiğinde, “*Devlet Yetkilerinin Sınırları*” alt başlığında BAE 49. sıradayken Türkiye’nin 136. sırada yer aldığı görülmektedir. Bu aç farkı “*Temel Haklar*” söz konusu olduğunda kapanmaktadır; bu kulvarda BAE 108., Türkiye 134. sırada yer almaktadır. Diğer bir alt kulvar ise “*Düzen ve Güvenlik*” alt başlığıdır. Savaştan önce yapılan ölçümde BAE 11. sırada iken Türkiye ortalarında, 79. sırada yer almaktadır. [https://world-justiceproject.org/] İşte mesele bu şekilde açıklığa kavuşmaktadır.

Şöyle ki, bu tür hukuk ölçümlerini ülkeleri esas olarak, modernlik, temel haklar vb. çok konuşulan sebeplerden değil, esasen sermaye üzerindeki ülkesel üniter hukuk kontrolünün varlığı, yokluğu ve ülkedeki güvenlik ortamı baz alındığı ortaya çıkmaktadır. BAE, güvenlik bakımından Türkiye’nin gerisine düştükten; Türkiye’de ikili hukuk düzenine geçildikten ve merkezi hukuk kontrolünü terk ettikten; ülkede NATO Kolordusu, İstanbul Boğazı’nda NATO karargâhı kurulduktan sonra İstanbul neden Dubai olmasın ki?

İstanbul Finans Merkezi Mahkemeleri

hayali, güven arayan sermayenin içini ısıtıyor olsa gerek. Buna yönelik teşebbüslerin ve kaynak modelin en azından 2004’ten bu yana izlerini sürebiliyoruz. İşler istenildiği gibi giderse, muhtemelen süreç şu şekilde işleyecektir: 10 Temmuz’da tamamlanan tüm ticaret mahkemelerinin İstanbul Merkez (Çağlayan) Adliye’sine taşınmasını, ihtisalaşma adı altında bu mahkemelerden bir kısmının uluslararası finans işlerine ayrılması (ki finansal işlerde ihtisalaşmasının ilk adımı 2021 yılında HSK kararıyla atılmıştı) ve adım adım İngiliz hukuk sistemine entegre olmaları, bu finans mahkemelerinin İFM’ye taşınması veya İFM Kanunu’nun İFM yerleşkesi dışını da kapsar biçimde tadil edilmesi takip edecektir. İFM Kanunu’nun, Türkçe ve yabancı çalıştırma muafiyetlerine ek olarak, yargılama yetkisi alanında tamamlayıcı düzenlemelerle takviye edilmesi gündeme gelecektir. Geri kalan ticaret mahkemeleri, belki de gerisin geri eski adliyelerine dönecekler belki de Çağlayan’da görev yapmaya devam edeceklerdir. Süreçte başarı sağlanamaması halinde ise ikinci bir kadük 4. Levent plaza adliyesi hâdisesi yaşanmış olacaktır. Neticede, mevcut İstanbul Adliyesi de yapı itibarıyla bir nevi plaza adliyesidir.

Hukuk devlet ve hukuk güvenliği söylemlerinin siyasal iktidar, ana akım siyasette muhalif sıfatıyla yer tutan kesimler ve sermaye bakımından ne ifade ettiğini görmemiz bakımından ibret verici ve kendi pozisyonumuzu gözden geçirme ihtiyacı hissettiren günlerden geçiyoruz.

Yeni Adalet Bakanı eliyle hızlandırıldığı anlaşılan Dubai modelinin İstanbul’a taşınması süreci, tam da Dubai’nin güvenli liman özelliği yitirdiği savaş ortamına denk gelmiş, İstanbul’un Dubai’nin yerini alıp alamayacağı tartışılmaya başlanılmıştır. Türkiye’de ikili hukuk düzenine geçildikten, merkezi hukuk kontrolünü terk edildikten, ülkede NATO Kolordusu, İstanbul Boğazı’nda NATO karargâhı kurulduktan sonra İstanbul neden Dubai olmasın ki?

TUTUKLULUK

CEZALANDIRMA

ARACINA DÖNÜŞMÜŞTÜR

İstanbul Barosu hukukun üstünlüğünü savunma ve insan haklarını koruma görevi çerçevesinde, Temmuz-Ağustos aylarında hapisanelerde yaşanan hak ihlallerini yerinde gözlemlemek için Marmara Bölgesi'ndeki birçok hapisaneyi ziyaret etti.

Ziyaretler sonrasında hapisanelerin önünde açıklama yapan İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Özden Kaboğlu, kişiler özgürlüğünden alıkonulsa da mahpus haklarının devam ettiğine ve hukuksuz uygulamalarla tutukluluğun istisna olmaktan çıktığına vurgu yaptı.

GEÇİKEN İDDİANAMELER TUTUKLAMAYI CEZAYA DÖNÜŞTÜRÜYOR

Maltepe Cezaevi'nde aylardır tutuklu bulunan ve haklarında henüz iddianame dahi düzenlenmemiş belediye yöneticilerini ve baro üyesi avukatları ziyaret eden İstanbul Barosu heyeti, aynı zamanda hapisane idaresiyle de görüşerek infaz koşullarının mahpus haklarına uygun bir şekilde tesis edilmesi için görüş ve önerilerini iletti.

Kaboğlu, ziyaret sonrasında yaptığı açıklamada, haklarında makul suç şüphesi bile bulunmayan belediye yöneticisi ve avukatlar hakkında aylarca iddianame hazırlanmamasının tutukluluğun bir cezalandırma aracına dönüşmesine yol açtığını belirtti.

HAPİSHANELERDEKİ DOLULUK MAHPUS HAKLARI İHLALLERİNE YOL AÇIYOR

Sonraki ziyaretini Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'ne yapan İstanbul Barosu heyeti, burada üyesi olduğu

avukatlarla görüşerek savunmaya karşı saldırılarda yalnız olmadıklarını ve hukuksuzca tutuklamalara karşı fikir, dayanışma ve eylem çizgisinde mücadele edeceklerini söyledi.

Ziyaret sonrasında Kaboğlu, avukatların mesleki faaliyetlerini yapmaları nedeniyle tutuklanmalarının kabul edilemez olduğunu ifade etti.

Hapishanenin kapasitesinin iki katı kadar tutuklu ve hükümlü bulundurduğunu ve bu koşulların hak ihlalleri doğurmaya elverişli olduğunu belirten Kaboğlu, bu sayıda tutuklu bulunmasının tutuklamanın istisnai olmaktan çıktığı görüşlerini kanıtlar nitelikte olduğunu söyledi.

BELEDİYE BAŞKANLARININ YERİ HAPİSHANE DEĞİLDİR

Çorlu Karatepe Cezaevi'nde tutuklu bulunan Üsküdar Belediyesi Başkanı Sinem Dedetaş'ı ziyaret eden Kaboğlu, makamı ne olursa olsun herkesin yargılabileceğini fakat bu yargılamaların Anayasa'da öngörülen kurallara uyularak yapılması gerektiğini belirtti.

Kaboğlu, yerinin hapisane değil, halkın iradesiyle seçildiği Üsküdar Belediyesi olduğunu söylediği Sinem Dedetaş'ın yanında olmaya ve yaşadığı hak ihlallerini yakından izlemeye devam edeceklerini ifade etti.

DEVLETİN BÜTÜN ORGANLARI ANAYASA'YA UYGUN EYLEM VE İŞLEMLER TESİS ETMELİDİR

İstanbul Barosu heyeti son olarak Silivri Cezaevi'nde

bulunan avukatlar, gazeteciler ve kamu görevlilerini ziyaret etti.

Cezaevi önünden yargıçlara seslenen Kaboğlu, Anayasa madde 19/8 gereğince tutukluluğa itirazların duruşmalı olarak incelenmesi çağrısında bulundu.

Kaboğlu, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunu hatırlatarak, başta yargı olmak üzere devletin bütün organlarının Anayasa'ya uygun eylem ve işlemler tesis etmesi gerektiğini söyledi.

İstanbul Barosu, Temmuz ve Ağustos aylarında Marmara Bölgesi'ndeki hapisanelerde yaptığı ziyaretlerde tutuklu avukatlar, belediye yöneticileri, gazeteciler ve kamu görevlileriyle görüştü. Geçiken iddianamelerin ve kapasite aşımının yol açtığı hak ihlallerine dikkat çeken Baro Başkanı İbrahim Özden Kaboğlu, tutukluluğun istisna olmaktan çıkarılarak cezalandırma aracına dönüştürüldüğünü vurguladı.

HUKUKSUZLUK HER YERDE ANAYASA AYAKLAR ALTINDA

İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Özden Kaboğlu, Yönetim Kurulu üyeleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi davasının avukatlarından Av. Tora Pekin ve Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Sekreteri Av. Çiğdem Akbulut, 9 Temmuz 2026 tarihinde İstanbul Barosunda düzenlenen basın toplantısında, Silivri'de devam eden yargılamalar ve avukat tutuklamalarına ilişkin gelişmeleri değerlendirdi.

KAYNAĞINI ANAYASADAN ALMAYAN BİR DEVLET YETKİSİ KULLANILAMAZ

Baroların anayasal düzenin koruyucuları olduğunu hatırlatarak sözlerine başlayan İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu, bütün anayasal kuruluşları bağlayan “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.” şeklindeki Anayasa madde 6 hükmünün sistematik ve sürekli olarak ihlal edildiğini belirtti.

KEYFİ TUTUKLAMALAR

Habeas Corpus ilkesinden beri güvence altında olan ve Anayasamızın da ayrıntılı biçimde düzenlediği kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına ilişkin kuralları uyarınca arama, el koyma, konut dokunulmazlığı, haberleşme özgürlüğü, yakalama ve tutuklamaya ilişkin hükümlerinin açık olduğuna değinen Kaboğlu, avukat tutuklamalarında ve Silivri'de görülen İBB yargılamalarında bu hükümlerin açıkça çiğnendiğini ifade etti.

Silivri yargılamalarında gözlemledikleri üzere somut, kişisel ve gerekçeli biçimde ortaya konulmayan isnatlarla, toplu ve torba nitelikte kararlarla tutuklama yapıldığını belirten Kaboğlu, gece yarısı yapılan hapisane nakilleri, hücrelerden çıkarılmalar, başka illere sevkler, savcılığa gece saatlerinde çıkarılmalar ve etkin pişmanlığa zorlama gibi Anayasa'nın yasakladığı muamelelerle hak ihlallerinin hapisanelerde de devam ettiğini söyledi.

MUHALEFETE SALDIRI

Kaboğlu'nun ardından söz alan İBB davasının avukatlarından Av. Tora Pekin, Silivri'de devam eden sürecin hukuki bir yargılama olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek, bunun 19 Mart 2025'ten sonra gazetecilerden akademisyenlere, öğrencilere kadar muhalif kimliğiyle öne çıkan pek çok kesimin hapisane tehdidiyle hedef alındığı bir saldırı konseptinin bir parçası olduğunu belirtti.

Tarafsız ve bağımsız bir yargı yoksa, yapılan şeyin yargılama olamayacağını ifade eden Pekin, “Doğru soru şu: Neden siz Ekrem İmamoğlu'nu susturmak istiyorsunuz? Neden savunma haklarınızı kısıtlıyorsunuz? Neden beyanda bulunmasını engelliyorsunuz?” dedi.

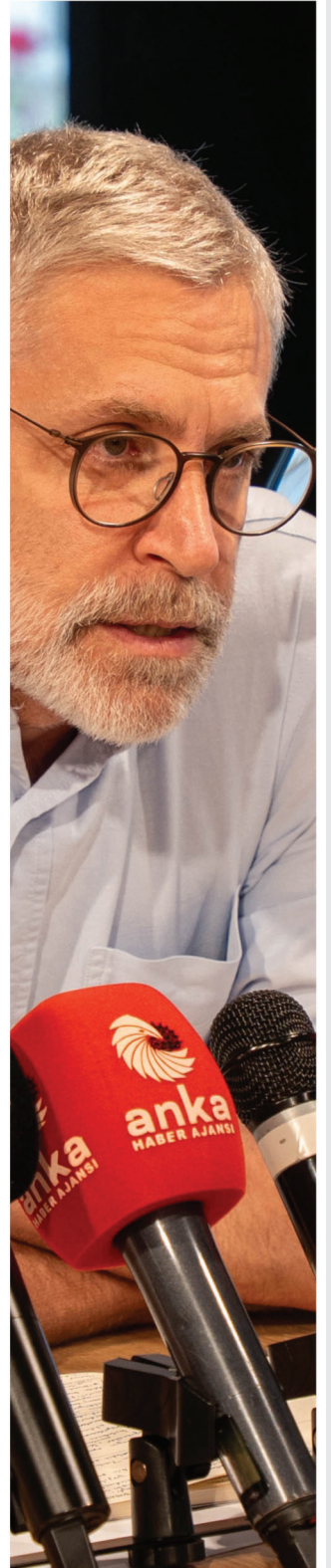
AVUKATLIK FAALİYETİ SUÇ DEĞİLDİR

ÇHD Genel Sekreteri Av. Çiğdem Akbulut ise, ÇHD İstanbul Şube Başkanı Av.

Ezgi Önal ve Av. Yunus Emre Işık'ın tutuklanmasının savunmaya yönelik topyekûn saldırının parçası olduğunu ifade etti.

NATO Zirvesi öncesinde, ülkenin dört bir yanında insanların anayasal hakları ihlal edilerek şafak operasyonlarıyla gözaltına alındığını belirten Akbulut, ÇHD üyesi avukatlar Av. Semra Demir, Av. Kürşat Bafra, Av. Özge Usanmaz ve Av. Doğa İncesu'nun da bu kapsamda sadece mesleki faaliyetlerini ifa etmelerinden dolayı hedef alındığını belirtti.

Tutuklanan ÇHD üyesi avukatların hak ihlallerine karşı her yerde müvekkillerinin yanında olmayı avukatlık faaliyetinin parçası olarak gördüklerini; müvekkilleriyle yaptıkları görüşmelerin, hapisane ziyaretlerinin ve vekâlet ilişkilerinin suçlama konusu haline getirildiğini söyleyen Akbulut, savunmaya yönelik saldırılara karşı mücadeleyi sürdüreceklerini ifade etti.

İzmir Barosu CMK Eğitim Grubu

Bir avukat ardında ne bırakır? Kazandığı davaları mı, üstlendiği görevleri mi, yazdığı kitapları mı?

Bazı avukatlar bunların çok ötesinde bir miras bırakır. Öncelikle harika bir yaşamışlık, temas ettiği herkeste bir iz, bir çalışma biçimi, bir ahlak, bir kültür bırakır.

Özkan Yücel'in ardından CMK Eğitim Grubu adına yazmak bu yüzden kolay değil. Çünkü biz, yalnızca bir eğiticiyi ya da yol arkadaşımızı değil; bizi biz yapan kültürün en güçlü kurucularından birini uğurladık.

İzmir Barosu CMK Eğitim Grubu, henüz CMK görevlendirmelerinin bugünkü kurumsallığına kavuşmadığı yıllarda, eğitimlerden hiçbir maddi karşılık beklemeksizin tamamen gönüllülük esası üzerine kurulu olarak doğdu. Savunmanın yalnızca mahkeme salonlarında değil; gözüaltında, karakolda, cezaevinde ve yaşamın her alanında kurulacağına inanan bir kuşağın emeğiyle büyüdü. Özkan Abi de o emeğin en güçlü taşıyıcılarından biriydi. Bu nedenle yıllardır onlarca şehirde sorduğumuz “avukat kimdir” sorusunun cevabıdır Özkan Yücel.

Bugün onlarca baroda uygulanan CMK eğitimlerinin mayasında biraz da onun sesi vardır. Üç gün süren eğitimler, kurgusal duruşmalar, sabaha kadar süren hazırlıklar, her ayrıntının defalarca düşünülmesi... Ve en önemlisi, her eğitimin sonunda istisnasız yaptığımız değerlendirme toplantıları.

Çünkü Özkan Abi bize, savunmanın önce kendine karşı dürüst olması gerektirdiğini öğretti. Eleştiriyi kişiselleştirmemeyi, tam tersine gelişmenin ön koşulu saymayı öğretti

Özkan Yücel'in emeği yalnızca CMK eğitimleriyle sınırlı değildi. Daha doksanlı yıllarda İşkenceyi Önleme Grubu'nun kuruluşunda yer aldı; işkencenin belgelenmesi, raporlanması ve görünür kılınması için mücadele etti. CMK görevlendirmeleri karşılığında hiçbir ücret ödenmeyen dönemlerde sabit hatlı telefon başında gönüllü nöbet tuttu. Gece-nin bir yarısı gelen bir gözaltı haberine de sabaha karşı gelen bir işkence iddiası-

na da aynı ciddiyetle koştu. Savunmayı hiçbir zaman meslek olarak tarif etmedi; bir sorumluluk olarak yaşadı.

Bugün geriye dönüp baktığımızda, onun bıraktığı mirası yalnızca yaptığı işlerle anlatmak eksik kalıyor.

Belki de bu yüzden bugün Türkiye'nin dört bir yanında CMK eğitimi veren onlarca kolaylaştırıcının cümlelerinde, farkında olsalar da olmasalar da onun izi var.

Çünkü kalanlar eksilse de bazı insanlar aramızdan ayrıldıklarında eksilmezler.

Özkan Abi'nin CMK grubu için tahayyül ettiği ve uyguladığı mirası anlamak için Ravel'in *Bolérosu*'na bakılabilir. Maurice Ravel, aynı melodiyi neredeyse hiç değiştirmeden tekrar tekrar farklı çalgılara vererek ve orkestranın hacmini büyüterek devasa bir doruk noktası yaratır. Eserin gücü melodinin değişmesinden değil, **kolektif sesin büyümesinden** gelir. Aynı ezgi durmadan tekrar eder; ama her tekrarda başka bir çalgı sözü devralır. Bir ses ötekine

omuz verir, biri çekilir diğeri öne geçer. Hiçbiri tek başına eserin kendisi değildir. Ama her biri olmadan eser eksiktir. Sonunda yükselen şey tek bir enstrümanın değil, birlikte çalmanın gücüdür. Özkan Abi'nin kurmaya çalıştığı ve yaşattığı CMK kültürü de böyleydi. Bilgiyi saklayan değil paylaştan, önde olmayı makam değil sorumluluk sayan, yorulduğunda yerini arkadaşına bırakabilen insanların oluşturduğu bir orkestra...

Ama belki de bize bıraktığı en büyük miras, önce çalışmayı düzenleyenlere ve mutlaka baro emekçilerine; yani görünmez zannedilenlere teşekkür ederek hemen ardından her CMK eğitim çalışmasının sonunda anlattığı bir hikâyeydi:

“Bilim insanları bir araştırma yapmışlar. Merak etmişler yaban kazları neden V şeklinde uçuyor diye. Bakmışlar ki yaban kazları sürüsünün içinde bir lidere ihtiyaç yok. Sürüdeki her yaban kazı, bazen lider, bazen en arkada. Sürekli yer değiş-

Özkan Yücel'in CMK grubu için tahayyül ettiği kültür ve uyguladığı mirası Ravel'in Bolérosu gibidir. Aynı melodiyi neredeyse hiç değiştirmeden tekrar tekrar farklı çalgılara vererek ve orkestranın hacmini büyüterek devasa bir doruk noktası yaratır. Eserin gücü melodinin değişmesinden değil, kolektif sesin büyümesinden gelir. Sonunda duyulan ses tek bir enstrümanın değil, birlikte çalmanın gücüdür. Özkan Abi'nin kurmaya çalıştığı ve yaşattığı CMK kültürü de böyleydi. Bilgiyi saklayan değil paylaştan, önde olmayı makam değil sorumluluk sayan, yorulduğunda yerini arkadaşına bırakabilen insanların oluşturduğu bir orkestra...

tirerek sürekli görev değiştirerek ama hep birlikte hareket ederek. Öndeki yaban kazlarının kanatlarından çıkan rüzgâr arkadakilerin daha kolay kanat çırpmasını sağlıyor. Böylece çok uzak yerlere gitmeleri mümkün oluyor. Bir başka özellikleri daha var; sürüden biri yaralanırsa ya da hastalanırsa iki eşlikçi iyileşene ya da ölene kadar onlara eşlik ediyor. İyileşir ya da ölürse eşlikçiler geçen ilk sürüye dahil oluyor. Sürü de onları tereddüt etmeden aralarına alıyor. İşte biz bu eğitim çalışmalarını biraz yaban kazlarına benzetiyoruz. Kanatlarımızı kanatlarımıza, rüzgarımızı rüzgarımıza kattınız, artık birlikte daha güçlüyüz, birlikte daha uzaklara gidebileceğiz. İyi ki varsınız.”

Bugün V'nin çokça kez büyük bir sorumluluk ve cesaretle önünde uçan kaz artık aramızda değil.

Ama bize bıraktığı rota hâlâ gökyüzünde duruyor.

Şimdi biz, yıllardır bize anlattığı o hikâyenin tam içindeyiz.

Birimizin gücü diğerine rüzgâr olacak.

Birimiz yorulduğunda diğeri öne geçecek.

Birimiz düştüğünde iki kişi onun yanında kalacak.

Ve biz, onun bize öğrettiği ve istediği gibi, birlikte uçmaya devam edeceğiz.

Yolumuz, yolundan doğru açık olsun Avukat Özkan YÜCEL.

Av. Sefa YILMAZ

İzmir Barosu

“Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm” der şair...

İnsan ömrü boyunca bu üç kelimenin etrafında dolaşıyor belki. Yine de hiçbirini sevdiğine yakıştıramıyor. Ben de Özkan’a ölümü hiç yakıştıramadım.

Çünkü Özkan, hayatın eksilen değil, çoğalan tarafında duran insanlardandı. Bulunduğu yere yalnızca kendisini değil; sesini, neşesini, itirazını ve cesaretini de getirirdi. Onunla bir gün ayrılacağımızı, hayatın onsuz devam edeceğini hiç düşünmemiştim.

Acı haberi aldığımızda Yalova’daydık. Mesleğini yaptığı için katledilen bir meslektaşımızın karar duruşmasına katılmak üzere yoldaydık. Hayatım boyunca kötü haberler aldım, birçok acıya ve kayba tanıklık ettim. Ama böylesi gerçekten nadirdir.

Önce inanmadım. Yanlış bir bilgi olduğunu söyleyecek birini bulabilmek için herkesi aradık. Her telefon görüşmesinde başka bir cevap duymayı bekledik. Haber doğrulandıkça kabullenmek yerine daha fazla reddettik.

Otuz yılı aşkın süredir dostunuz, kardeşiniz, yol arkadaşınız olan bir insanın ölüm haberini bir arabanın içinde, elinizden hiçbir şey gelmeden anlamaya çalışmak...

O yolu nasıl geri döndük, İzmir’e nasıl geldik, gerçekten bilmiyorum.

Daha iki gün önce Barobahçe’de karşılıklı oturmuş, kahkahalarla yemek yememiş miydik? Daha iki gün önce sesi, gülüşü ve itirazlarıyla karşımda değil miydi?

İnsan zihni, ölümün bu kadar yakına gelebileceğine inanmıyor. Birlikte güldüğünüz, konuştuğunuz insanın iki gün sonra yalnızca hatıralarınızda kalabileceğini kabul edemiyor.

Ben hâlâ edemiyorum.

Özkan’ın yokluğu, haberi aldığımız o anda kalmadı. Onsuz devam eden hayatın içinde, her gün başka bir yerde yeniden karşıma çıkıyor. Bir daha Barobahçe’de karşılıklı oturamayacağımızı, telefonda o tanıdık sesi duyamayacağımı, bir meseleye birlikte öfkelenip uzun uzun tartışamayacağımızı düşündükçe kaybın başka bir yüzü beliriyor. İnsan sevdiğinin ölümüne yanıyor elbette; ama bir daha onunla yeni bir hatıra biriktiremeyecek oluşuna da yanıyor. Yarım kalan konuşmalara, yeniden kurulamayacak sofralara, bundan sonra yaşanacak hiçbir ana, onun gülüşünün ve itirazının eklenemeyecek olmasına...

Geçmişimiz bütün canlılığıyla yerinde duruyor. Birlikte yürüdüğümüz yollar, verdiğimiz mücadeleler, kahkahalarımız ve tartışmalarımız hâlâ benimle. Asıl ağır olan, geleceğin artık onunla çoğalmayacağını bilmek. Çünkü Özkan’ın gidişiyle yalnızca hayatımdaki çok değerli bir insanı kaybetmedim; onunla konuşan, gülen, tartışan ve mücadele eden bir yanım da eksildi.

Özkan benim için birlikte siyaset yaptığım veya çalıştığım bir meslektaştan çok daha fazlasıydı. Otuz yılı aşan dostluğumuz boyunca yalnızca aynı mesleği değil; aynı memleket kaygısını, adalet arayışını ve bu ülkenin daha güzel bir yer olabileceğine dair umudu da paylaştık. Özel hayatlarımızda kardeş olduk. Acılarımızı, sevinçlerimizi, yenilgilerimizi ve umutlarımızı birlikte taşıdık.

Özkan, İzmir Barosu Başkanlığına ilk seçildiğinde ona “Başkanım” diyerek sarılmıştım. Hiç beklemeden, “Bana başkanım deme, Özkan demeye devam et,” demişti.

Özkan buydu.

Makamla, unvanla arasına mesafe koymayan; fakat ihtiyacı olan hiç kimseyle arasına mesafe koymayan bir insandı. Kendisini öne çıkarmaktan hoşlanmaz, yapılması gereken ne varsa yapardı. Yardıma ihtiyaç duyduğunuzda uzun uzun düşünmez; onu yanınızda bulacağınızı bilirdiniz.

Uzun uzun tartıştığımız çok gece oldu. Aynı mesele karşısında farklı yöntemleri savunduğumuz, sesimizi yükselttiğimiz, bir türlü uzlaşmadığımız zamanlar yaşadık. Ama gecenin sonunda kol kola ayrılmayı, ertesi gün yine omuz omuza yürümeyi bildik.

Çünkü yoldaşlık her konuda aynı şeyi düşünmek değildir. Anlaşmadığınızda da karşınızdakinin niyetinden, vicdanından ve dostluğundan şüphe etmemektir. Farklı cümleler kursanız bile aynı değeri savunduğunuzu bilmektir. Yol zorlaştığında birbirinizi bırakmaktır.

Çağdaş Avukatlar Grubu çatısı altında yürürken, İzmir Barosunun koridorlarında çalışırken, adliye merdivenlerinde hukuku savunurken birbirimizi en çok mücadelenin içinde tanıdık. Bazen bir duruşma salonunda, bazen bir basın açıklamasında, bazen de saatler süren bir toplantının sonunda yan yanaydık.

Özkan için hukuk hiçbir zaman yalnızca kanun maddelerinden ibaret olmadı. Avukatlık da onun bakımından sadece geçimini sağladığı bir meslek değildi. Hukuku, ezilenin yanında durmanın ve hakikatin sesini yükseltmenin aracı olarak göürdü. Kitaplarda yazanla hayatın içinde yaşanan arasındaki mesafeyi kapatmaya çalışırdı.

Bu nedenle birçok kez yargılandı. Savunduğu düşünceler, katıldığı eylemler ve söylediği sözler nedeniyle sanık sandalyesine oturtuldu. Ancak orada dahi yalnızca kendisini savunmadı. Her duruşmayı hukukun üstünlüğünü, savunma hakkını ve insan onurunu anlatmanın imkânına dönüştürdü.

Daha geçtiğimiz yıl Anayasa Mahkemesi kararlarını uyguladığımız için birlikte yargılandığımız davadaki duruşunu unutmak mümkün değil. O gün söyledikleri, devrimci bir avukatın nasıl durması gerektiğini bir kez daha gösterdi. Özkan biliyorduki orada savunulan yalnızca kendisi değildi; avukatlık mesleği, hukuk devleti ve hepimizin ortak geleceği idi.

Sosyalist kimliği, devrimci duruşu ve eşitlik inancı onun hayatının yalnızca belirli dönemlerinde benimsediği tercihler değildi. Bunlar karakterinin bir parçasıydı. Gündelik hayatında, mesleğinde ve baro yönetiminde aynı ilkelerle hareket etti. Hukukun kişiye, kimliğe, düşünceye veya inanca göre uygulanmasını hiçbir zaman kabul etmedi.

Bu yüzden mücadelesi meslek sorunlarıyla sınırlı kalmadı. Bir insan hakkı ihlali olduğunda, çoklu baro düzenlemesine karşı sokakta, deprem bölgesinde yaraları sarmaya çalışırken, ifade özgürlüğünün savunulması gereken bir duruşmada onu görürdünüz.

Çoklu baroya karşı eylemler sırasında, gecenin yorgunluğuna yenilip bir kaydırakta uyuyakaldığı hâlini hatırlıyorum. O görüntü, Özkan’ın hem mücadelecisi hem de son derece sahici tarafını anlatan en güzel anlardan biridir.

Kadınların, çocukların, emekçilerin, öğrencilerin ve hakkı ihlal edilenlerin yanında durdu. Çünkü avukatlığın haksızlık karşısında tarafsız kalmak değil, haksızlığa karşı taraf olmak anlamına geldiğine inanıyordu.

Özkan, İzmir Barosu için de yalnızca bir dönem görev yapmış başkanlardan biri değildir. O, artık Baronun hafızasının bir parçasıdır.

Başkanlığı döneminde İzmir Barosunun sadece mesleki sorunlarla ilgilenen bir kurum olmasını yeterli görmedi. Baronun hukuk devletini, demokrasiyi, laikliği, insan haklarını ve Cumhuriyet’in temel değerlerini savunan toplumsal bir güç olması gerektiğine inandı.

Konuşmanın bedel gerektirdiği zamanlarda sustuğunu görmedik. Sessiz kalmak daha kolay ve güvenliyken o, doğru bildiğini söylemeyi seçti. İnandığı gibi konuştu, söylediği gibi yaşadı. Sözlerle hayatı arasında mesafe bırakmadı.

İnsan, yıllarca aynı yolda yürüdüğü dostlarının hep yanında kalacağını sanıyor. Bazı dostlukların zamana, hastalığa, hatta ölüme karşı bağımsızlığı olduğuna inanıyor. Hayat, en hazırlıksız olduğumuz anda bunun böyle olmadığını acımasızca hatırlatıyor.

Şimdi Özkan’ın yokluğunu hayatın en sıradan anlarında hissediyorum. Adliye koridorlarında, baro toplantılarında, bir telefon konuşmasında, ansızın yükselen bir itiraz cümlesinde... Bir çocuk cıvıltı-

sında, Fırtına Deresi’nin sesinde, kaldırılan bir rakı bardağında, yarım kalmış bir çayda...

Bazen bir toplantıda kapının açılmasını beklerken gözüm onu arıyor. Telefon çaldığında bir an onun arayabileceğini düşünüyorum. Bir mesele tartışılırken aklımdan, “Özkan olsa şimdi ne derdi?” sorusu geçiyor.

Sonra yokluğu gelip bir kez daha karşıma oturuyor.

Cenaze töreninde, bir insanın biyolojik ailesinin yanında ne kadar büyük başka bir ailesi olabileceğini gördük. Barolar, sendikalardan, üniversitelerden; ülkenin dört bir yanından gelen avukatlar, öğrenciler, işçiler, köylüler, memurlar, müvekkiller ve dostların oradaydı.

Senden CMK eğitimi alan, Diyarbakır’dan, Van’dan ve başka şehirlerden yola çıkan meslektaşlarını gördük. Elinden tutup Karadeniz’e götürdüğün çocuklar da “Özkan”larını uğurlamak için oradaydı.

Binlerce insan, ölümüne hâlâ inanamadan sana karşı son görevini yerine getirmek için uzun bir kortej oluşturdu. O gün bir kez daha anladım: Bir insanın nasıl yaşadığı, ardından kalanların gözlerinde görülüyor.

Sen yalnızca kendin için yaşamadın Özkan. Bu yüzden ailede ve dostlarında olduğu kadar, yolunun kesiştiği insanlarda da senden bir parça kaldı.

Bir insan ölünce onunla birlikte yaşadığımız her şeyin sona erdiğine inanmıyorum. O hayat yalnızca biçim değiştiriyor. Ses hafızaya, birlikte verilen mücadele geride kalanlara cesarete dönüşüyor. Bir gülüş, yıllar sonra bile insanın içini aynı anda hem ısıtıp hem acıtabiliyor.

Özkan’ı düşünürken aklıma zeytin ağacı geliyor. Gövdesi zarar görse, dalları kurusa bile kökleri toprağın altında yaşamayı sürdürebilir. Herkes onun bittiğini düşünenken aynı kökten yeni bir filiz çıkar.

O yeni filiz eski gövdenin aynısı değildir; fakat aynı dirençten ve aynı yaşam gücünden beslenir.

Özkan’ın kökleri de bizdedir. Yetiştirdiği genç hukukçularda, cesaret verdiği meslektaşlarında, elinden tuttuğu çocuklarda ve İzmir Barosuna bıraktığı mücadele geleneğinde yaşamaktadır.

Bir haksızlık karşısında susmamayı seçen avukatın sözünde, kimsenin sahip çıkmadığı bir insanın yanında duran meslektaşımızın cesaretinde, meydana yükselen bir itirazda ondan bir parça olacaktır.

Bize düşen, Özkan’ın bıraktığı hukukçuluk anlayışını ve mücadele geleneğini sürdürmektir. Onun ardından söylediğimiz söz, yalnızca bir veda olarak kalmamalıdır. Anısını güzel cümlelerle değil; cesaretini, hukuka bağlılığını ve haksızlık karşısındaki kararlılığını yaşatarak koruyabiliriz. Çünkü insanlar ölür; fakat uğruna mücadele ettikleri değerler yaşadığı sürece bütünüyle aramızdan ayrılmazlar.

Sevgili Özkan...

Canım kardeşim, değerli yol arkadaşım...

Şimdi gidişinle içimizde büyük bir sessizlik var. Ama bu, teslimiyetin sessizliği değil. Toprak altında yaşamayı sürdüren, yeniden filizlenmek için zamanını bekleyen köklerin sessizliği...

Bize bıraktığın dostluk, omuz omuza yürüdüğümüz yıllar, İzmir Barosuna kattığın onur ve hukuka adadığın ömür için sana minnettarız.

“İyi ki kanatlarınızı kanatlarımıza, rüzgârımızı rüzgârımıza kattınız,” sözün kulaklarımızda yankılanmaya devam edecek.

HUKUK, NORMALİZASYON VE QUEER DİRENİŞ

Av. Feyzi Çelik

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi ile Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Komisyonu (HFSK) tarafından düzenlenen ve 15 Ocak 2026 tarihinde gerçekleşen “Hukuk, Normalizasyon ve Direniş: Queer Politika ve Hak Siyaseti” başlıklı yuvarlak masa toplantısı, queer politikanın hukuk teorisi içindeki yeri, insan hakları söylemiyle kurduğu gerilimli ilişki ve güncel siyasal gelişmeler ışığında LGBTİ+ karşıtı politikaların nasıl üretildiği üzerine yoğunlaştı.

BİR KİMLİK DEĞİL DAİMİ BİR TUTUM: QUEER

Tartışma, hukuku yalnızca bir hak koruma aracı olarak değil, aynı zamanda normalleştirici ve sınırlandırıcı bir mekanizma olarak ele alan eleştirel bir

çerçeve sundu. Queer, sıklıkla LGBTİ+ başlığı altında anılsa da ondan farklı bir yerde durur. Queer, hukukun normatif yapısını ve “normal” olanı kurma biçimlerini sorgulayan bir politik tutumdur. Hukuk normatif bir sistemdir; norm koyar, sınır çizer ve bu sınırlar üzerinden normalleşmeyi üretir. Queer politika ise tam da bu normalleştirme süreçleriyle mücadele eder. Bu mücadele, hak siyasetiyle doğrudan bir dirsek temasına sahip olmakla birlikte, aynı zamanda hak siyasetinin taşıdığı siyasal iktidar yüklerini de görünür kılar.

Queer politikanın kadın ve LGBTİ+ haklarına yönelik saldırılara karşı duruşu, sadece kendini korumaya çalışan savunmacı bir tavır değildir; aksine siyasetin bütününe nasıl yeni bir soluk getirebileceği sorusuyla ilgilendir. Bu noktada yürütülen ‘eleştirel insan hakları’ çalışmaları, elde edil-

miş hukuki kazanımları küçümsemeyi değil, insan hakları söyleminin bazen baskıcı olabilen ‘karanlık’ taraflarını gün yüzüne çıkarmayı amaçlar. Aktivistin konfor alanı yoktur; manevra alanı olmalıdır. Mevcut mücadeleye yöneltilen bu eleştiri, onu zayıflatmayı değil, ona katkı sunmayı amaçlar. Bu, mücadelenin içinden konuşan eleştirel bir yaklaşımdır.

HUKUK TEORİSİ VE ELEŞTİREL İNSAN HAKLARI

İnsan hakları alanında açmazların ve imkânların birlikte var olduğunu söylemek gerekir. İnsan haklarını kutsayan bir yaklaşımın uzun süre hâkim olduğu, bu kutsiyetin sorgulanmasının ise çekinceyle karşılandığı görülmüştür. Oysa insan hakları çoğu zaman güçlü bir retorik olarak var olmuş, ancak bu retorik zamanla etkisini yitirmiştir. Holokost gibi tarihsel kırılmalar insan

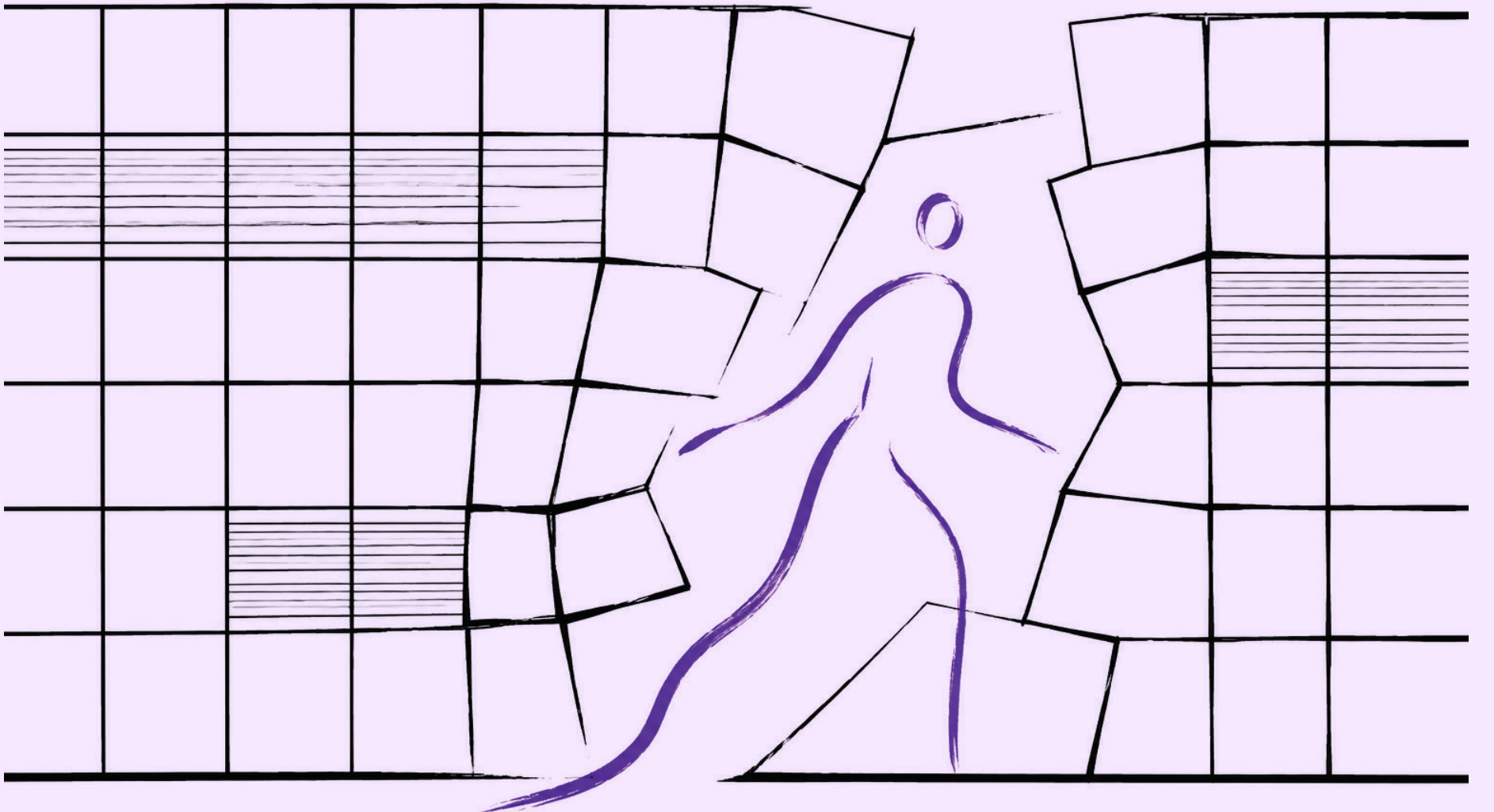
haklarına güçlü bir referans üretmiş olsa da, aynı tehlikeler bugün hâlâ varlığını sürdürmektedir. Buna rağmen, uluslararası hukuk zemininde bu tehlikelerin meşrulaştırılması için artık eskisi kadar güçlü bir gerekçe duyulmamaktadır. 1945 sonrası kurulan yenedünyada hakların kendine ne ölçüde yer bulabildiği sorusu hâlâ günceldir. Siyasal eylemin adalet talebi haklara kanalize edildiğinde, hukuk bu talebin taşıyıcısı olmaktan çok, onu sınırlayan bir mekanizmaya dönüşebilmektedir. İnsan hakları, otoriterleşmenin arttığı bu dönemde solun kriziyle ve neoliberalizmin etkisiyle minimize edilmiştir. Uluslararası Af Örgütü’nün “*bir mum yak, bir mektup yaz*” gibi sembolik eylemlerle temsil edilen siyaseti, hukukun ikame edildiği dar bir politik alan yaratmıştır. Bu durum, bizi sınırları çizilmiş bir mücadele biçimine zorlamaktadır.

Oysa politika, yalnızca hayatta kalma meselesi değildir; nasıl bir kolektif hayat kuracağımızla ilgilidir. Queer ve LGBTİ+ tartışması da tam olarak bu noktada anlam kazanır.

GÜNCEL SALDIRILAR VE AİLE SİLAHI

Bugün toplumsal cinsiyet karşıtlığının yükseldiği bir dönemde, Macaristan’dan ABD’ye uzanan geniş bir coğrafyada aile söylemi üzerinden insanların yaşamları sınırlandırılmaktadır. Aile, açıkça bir siyasal silah olarak kullanılmaktadır. 13 Ocak 2025 tarihinde 2025’in “Aile Yılı” ilan edilmesinin ardından kadın ve LGBTİ+ karşıtlığı daha görünür ve sistematik bir hâl almıştır.

HÜDAPAR’ın kanun teklifleri, 11. Yargı Paketi ile getirilmek istenilen düzenlemeler, cinsiyet uyum sürecindeki kişilerin fişlenmesi, barınma alanlarının mühürlenmesi ve Onur Yürüyüşleri’ne yönelik tutuklamalar bu saldırıların somut örnekleridir. Hapishanede hayatını kaybeden Poyraz,

aileyi ve çocuğu hedef alan cinayetler, MESEM uygulamaları bu şiddet ortamının parçalarıdır. Tüm bu gelişmeler, bu yılı bir direniş yılına dönüştürmüştür. Bazı düzenlemeler geri çekilmiş olsa da, niyet ortadan kalkmamıştır. Nitekim Adalet Bakanı'nın yeni LGBTİ+ karşıtı düzenlemelere dair açıklamaları bu durumu açıkça göstermektedir. Bu noktada eleştirinin ve queer politikasının neye denk düştüğü sorusu önemlidir. Mesele, normallikle uzlaşmadan kendi sözünü söyleyebilme cesaretidir. “Queer nedir?” sorusu da burada devreye girer. İnsan hakları arasındaki gerilimler, normallikle hukuk arasındaki ilişki ve buna yöneltilen itirazlar, queer politikanın temel tartışma alanlarını oluşturur.

QUEER'İN POLİTİK İÇERİĞİ VE HUKUKLA İMTİHANI

Queer, homojen bir kavram değildir; tanımlaması zordur ve kendi içinde sabit bir referansı yoktur. Ancak tarihsel bir damarı vardır. “Garip”, “yamuk”, “tuhaf” anlamlarına gelen ve argoda aşağılayıcı bir şekilde kullanılan bu kavram, pejoratif (ibne) anlamından koparılarak politik bir içeriğe kavuşturulmuştur.

QUEER MANİFESTO VE ASİMİLASYON KARŞITLIĞI

New York'ta ilan edilen Queer Manifestosu, sisteme eklemlenmeyi (“asimilasyonu”) reddeden bir başkaldırıdır. Bu duruşun bugün iki temel ayağı vardır:

“Biz Sizin Gibi Değiliz”: Asimilasyoncu yaklaşım, meşruiyeti heteronormatif aile yapısına benzemekte (evlenmek, “makbul” olmak) arar. Queer ise bunu reddeder. Ailenin bir “silah” olarak kullanıldığı bir düzende, devletin çizdiği o dar kalıba girmeyi kabul etmez.

İkiyüzlülük Karşıtlığı: “Mahremiyet” duvarları arkasında gizli saklı yaşamayı değil, olduğu gibi görünür olmayı savunur. Beyaz, erkek, ırkçı ve kapitalist sisteme entegre olmayı reddederek, sistemin dışladığı her şeyi kucaklar.

Queer manifestolarında mahremiyet hakkından çok, “olduğumuz gibi var olma” vurgusu öne çıkar. İkiyüzlülüğe karşıdır; eşcinsel karşıtlığıyla mücadeleyi merkeze alır. “Biz bir orduyuz, âşıklar ordusuyuz” söylemiyle toplumsal reddi ters yüz eder. Başka türlü sevmenin mümkün olduğunu savunur.

ÖZNE OLMA ISRARI

Queer, her bir bireyin keşfedilmesi gereken bir özne olduğunu söyler. Bu, insanlara yasaklanan bir varoluş biçimidir. Asimilasyonu ve ana akıma kapılmayı reddeder. “Nefretiniz aşkımızı güzelleştirdi” söylemiyle, ırkçı ve kapitalist sisteme entegre olmayı kabul etmez.

Hukuk alanında ise bir geri dönüş yaşanmaktadır. Biyolojik olmayan davranışları teşvik etmenin suç sayılmasına yönelik girişimler henüz yasalasmamış olsa da, müstehcenlik suçları üzerinden dolaylı yasaklar getirilmektedir. CİMER başvuruları, YÖK engelleri ve bir hâkimin Mabel Matiz'e “Bu şarkıyı bir erkeğe mi yazdınız?” sorusunu yöneltmesi, uygulamadaki ideolojik bağnazlığın yasal engellerden daha tehlikeli olduğunu göstermektedir. Akademide de benzer yasaklar yaygındır. Queer politikaların olağanlaşması kabul edilmemekte, özellikle olağanlaşmaları istenmemektedir. Çünkü insanlar tek tipleştirilirse hizaya sokulabilir, daha kolay kontrol edilebilir hâle gelir.

Queer, hayata ve siyasete dair bir amaçtan çok bir yöntemdir; bir tutumdur. Sabit bir kimlik değil, daimi bir çabadır.

Özne olma ısrarıdır. İktidarların queer ile mücadele etmesinin nedeni de budur. Makyavelist bir düşmanlaştırma siyasetiyle queer hedef hâline getirilmektedir.

Feminizm ile queer arasındaki ilişki de bu bağlamda ele alınmıştır. AIDS aktivizmi, örgütlenme biçimleri ve HIV'in bir utanç nesnesi olarak sunulması, 1980'lerde Reagan ve Thatcher dönemi muhafazakârlığıyla birlikte güç kazanmıştır. Queer, bir şemsiye kavram olarak yeni bir etiket ve kimlik üretirken, aynı zamanda kimlik siyasetine eleştirel yaklaşır. Özcülüğe karşı uyanık bir tutum geliştirir.

Erkek-kadın, siyah-beyaz gibi ikili karışıklara itiraz eder. İdeal olanın “öteki” üzerinden kurulmasına karşı çıkar. Toplumsal cinsiyetin biyolojik değil, toplumsal olarak inşa edildiğini savunan feminizmle bu noktada kesişir. “Doğaya” ve “fıtrata aykırılık” söylemleri ise bu eleştirinin karşısına dikilen ideolojik argümanlar olarak varlığını sürdürür.

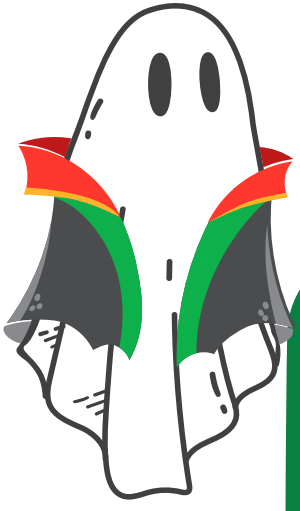
BİREYİN KİMLİĞİNİ VE BEDENİNİ ÖZGÜRCE TANIMLAYABİLME HAKKI

Bu yuvarlak masa toplantısı, hukukun normalleştirici gücünü ve insan hakları söyleminin sınırlarını queer politika üzerinden yeniden düşünmeye davet etmektedir. Queer, hukuku bütünüyle reddetmeden, onun açmazlarını ve imkânlarını aynı anda görünür kılan eleştirel bir hattı temsil eder. Bu hat, mevcut mücadeleyi zayıflatmak değil, onu daha sahici, daha politik ve daha özgür bir zemine taşımak için vardır. Normalliğe teslim olmadan söz söyleme ısrarı, bugün queer politikanın en güçlü direniş biçimlerinden biri olmaya devam etmektedir.

Queer kimliğin, yapıcı bir asimilasyon imkânından dahi yoksun bırakılarak düşmanlaştırılması; kriminalize edilerek dışlanması ve aşırı sağ siyasetin hedefi haline getirilmesi, Queer hareketin diğer dezavantajlı etnik ve dini azınlıklarla dayanışmasını zorunlu kılmaktadır. Bir bireyin hem Kürt hem Queer ya da hem Müslüman hem Queer olabileceği düşünüldüğünde, karşılaşacağı zorluklar çok daha katmanlı hale gelmektedir. Bu durum, tüm ezilen kesimlerin aslında bütünsel bir baskı mekanizmasıyla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Kısacası, Queer hareketin temel talepleri, bireyin kendi kimliğini ve bedenini özgürce tanımlayabilme hakkı üzerine kurulu bir özgürleşme mücadelesidir. Bu talepler; ikili cinsiyet rejiminin dayatılmasına son verilmesi, queer kimliklerin tıbbileştirilerek ‘hastalık’ olarak görülmemesi ve nefret suçlarına karşı etkin bir yasal koruma sağlanması noktalarında yoğunlaşır. Hareket, sadece mevcut düzene eklemlenmeyi değil; medeni hakların cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği gözetilmeksizin herkes için eşitlendiği, farklılığın bir suç değil temel bir hak olarak kabul edildiği köklü bir hukuksal ve toplumsal dönüşüm hedefler.

Katılımcıların katkı ve sorularıyla derinleşen bu sunum, hukuk alanındaki eksiklikleri ortaya koyarken, sadece bilgi verici olmakla kalmamış, aynı zamanda güncel toplumsal meselelere dair bir farkındalık bilinci de oluşturmuştur. Konunun politik boyutunu kapsayan hukuk felsefesi ve sosyolojisi perspektifiyle ele alınması, geleceğe dair bir umut vaat etmektedir. Özellikle akademi dünyasında bu konuların tartışılıyor ve öğreniliyor olması, ayrıca belirtilmesi gereken önemli bir kazanımdır.

Adliyede bir hayalet dolaşıyor...

ADLİYEDEKİ HAYALET

adliyedekihayalet@gmail.com

ADLİ TATİL, YENİDEN..

Merhaba sevgili okur. Sanki daha dün yeni adli yıl açılışını konuşuyorduk. Ama bugün bir de baktım ki zaman su gibi akıp geçmiş ve biz yine, yeni bir adli tatile ulaşmışız. Kim bilir bu adli yılda neler yaşadın? Kaç dosyan karara çıktı, kaç beraat, kaç temyiz hakkı kazandın? Kaç dosyanı tahsil ettin, kaç dosyan yıllarca uzadığından tahsil kabiliyetini kaybedip sana saçını başını yoldurdu? Kaç müvekkilin vekalet ücretini ödememek için dosyadan feragat etti?

Haciz için yahut keşif arabasında kaç saatini harcadın bu sene? Hiç ölümden döndün mü mesela?

Böyle sayınca her bir avukat iflah olmaz bir maceraperest gibi görünüyor insanın gözüne. Oysa derdimiz acil icra dosyaları ve devam eden yargılamalardan fırsat kaldığı sürece bu adli tatilde bir Ege kasabasında denize nazır bir kahve içmek sadece. Tabii oralara kadar gitmişken yakınlardaki adliye dosyalarını da kontrol etmeden dönmek ayıp olur doğrusu. WhatsApp gruplarına gelen "Arkadaşlar, Kaş Adliyesindeki bir dosyama acil bakabilecek kimse var mı?" sorusuna cevap vermek keyifli olmaz mı?

SÜHEYLA HANIM'IN MUHTEŞEM DEĞİŞİMİ

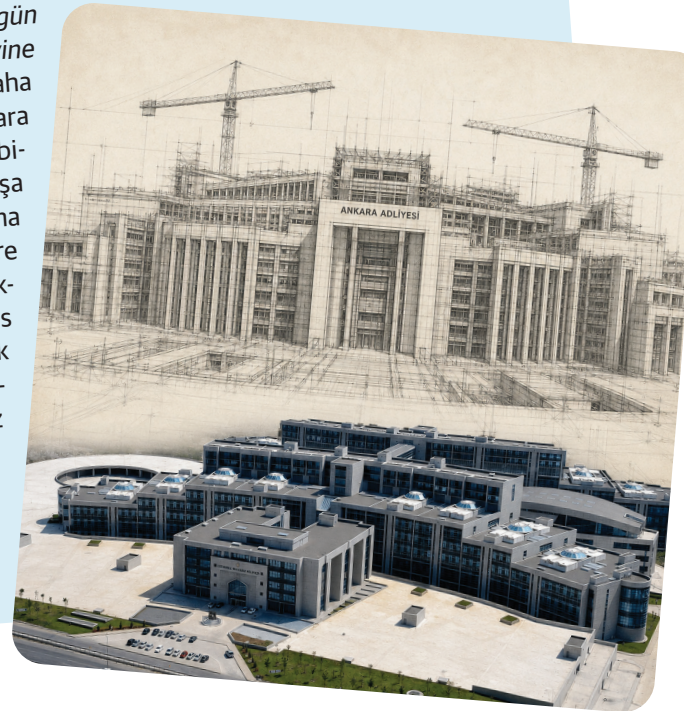
Geçen sayılardaki yazılarımızdan hatırlarsın sevgili okur. Son dönem, bir sonraki bölümde acaba neler olacak diye beklenen bir dizi film gibi, ticaret mahkemelerinin akıbetini merakla izliyoruz. Ve nihayet Ataşehir mi yoksa Esentepe mi derken büyük değişim tamamlandı ve mahkemelerin nerede faaliyet göstereceği açıklandı. Ama şimdilik bu değişim yıllar önce bir televizyon programında saçına çekilen fön ve dudağına sürülen rujdan

gayrı bir fark yaşayamayan Süheyla Hanım'ın muhteşem değişimiyle aynı kaderi paylaşıyor gibi. Bizim merakla beklediğimiz, uzmanlaşmış ve yeknesak kararları verecek mahkemeler meğer pek de uzağımızda değilmiş. Yapılan açıklamada 22 adet olan ticaret mahkemelerinin 30'a çıkartılacağı ve bu mahkemelerin de Çağlayan'daki İstanbul Adliyesinde faaliyet göstereceği belirtildi. Elini sallasan kaleme çarpan Çağlayan'da bu yeni mahkemelerin nerede faaliyet göstereceği de ayrı bir merak konusu. Biz avukatlar için bunun faydası ise tam bütün kalemlerin yerini az çok öğrendik derken yaşanacak olan rotasyonla Alzheimer'a karşı bizi koruyacak olan yeni beyin egzersizlerimize kavuşmamız olacak.

DEĞİŞİK REKORLAR ÜLKESİ

Bildiğiniz gibi bizim ülkemizde bir şeye sahip olacaksak en büyüğüne, en görkemlisine sahip olmaya çalışmak bir huydur. Bu nedenle dünyanın en büyük adliyesi olan İstanbul Anadolu Adliyesi bizdedir. "Bir gün bu rekor kırılacaksa yine biz kırarız," deyip daha da büyük olan Ankara Adliyesi de yine bizim ülkemizde inşa edilmektedir. Buna karşılık bu adliyelere sığamayıp durmaksızın ek bina ihdas eden de ne yazık ki bizim sistemimizdir. Geçtiğimiz aylarda da sevgili okur, Marmara Açık Ceza İnfaz Kurumunda büyük bir duruşma

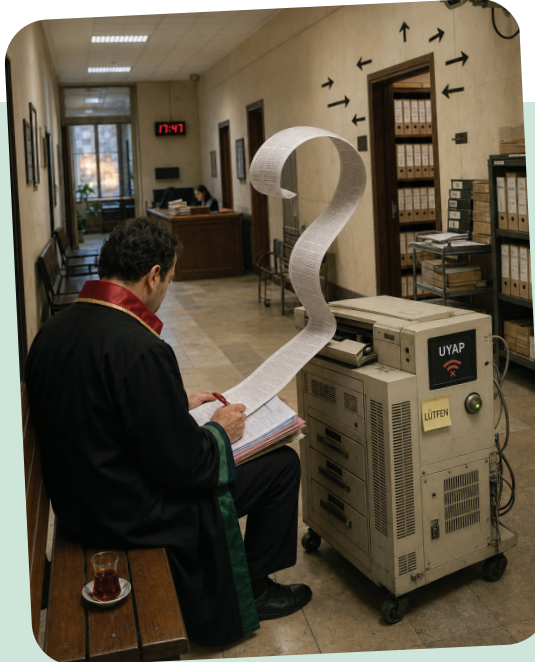
salonu açıldı. Adil yargılama için hiçbir masraftan kaçınılmayarak aynı anda tam 555 sanığın yargılanabileceği şekilde inşa edilen duruşma salonunda biz avukatlar için de 1.268 kişilik yer mevcut. Bunun yanında kompleks içerisinde tam 180 m'lik bir baro odası da bulunuyor. Zorlarsanız 6+1 ev boyutunda olan bu baro odası belki de kira parasını ödeyemeyecek olan yeni avukatlar için bir alternatif olabilir.

YAPAY YARGILAMALAR

Son dönemin en çok konuşulan ve en çok kullanılan uygulamalarından biri herhalde yapay zekadır. Ben biraz eski kafalı olduğumdan mütevellit henüz kendisi ile pek bir hasbihal içerisine giremedim. Ancak koridorlarda duyduğum kadarıyla kendisi yargı sistemimizle pek bir ahbap olmuş durumda. Ama bana kalırsa yapay zekanın biz avukatların yerini alması hâlâ pek mümkün görünmüyor. Zaten UYAP'ın da aklına estikçe çöktüğü şu sis-

temde yapay zeka nasıl varlığını sürdürür bilemiyorum. Soruyu soranı cevapsız bırakmamak için yoktan Yargıtay kararı var eden, bazen soruyu yanlış anlayıp verdiği cevapla bizi derde salan yapay zekanın bence hâlâ bizim göz hapsimizde olması da doğal. Ayrıca hangi yapay zeka kaygı ile derdini anlatan müvekkile Hulusi Kentmen edasıyla "Hallederiz," diyebilir? Yahut hangi yapay zeka arşivden bir türlü çıkmayan o dosyanın yolunu bulmasına yardımcı olacak dosya memurunun favori çikolata markasını aklında tutabilir söyle bana sevgili okur? En iyisi şimdilik biz yapay zekayı dilekçedeki imla hatalarını kontrol etmede ve geciken duruş-

mayı beklerken soğumuş çayın yanında aklımıza takılan usul kuralını bulmakta kullanmaya devam edelim. Son olarak yapay zekaya bence "Süre tutum yaz," derken sonuna bir "Lütfen" eklemekte fayda var. Zira yarın öbür gün olur da yapay zeka yargıyı gerçekten ele geçirirse kimin onlara kaba davrandığını veri tabanlarında bir yerde sakladıklarına eminim. Tüm meslektaşlarıma yeni adli yılda ihtiyaçları olacak enerjiyi depolayacakları güzel bir tatil dilerim, Eylül'de görüşmek üzere..